

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Aarskrift

udgivet af

Haslev Seminariums Elevforening

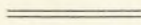
under Redaktion af

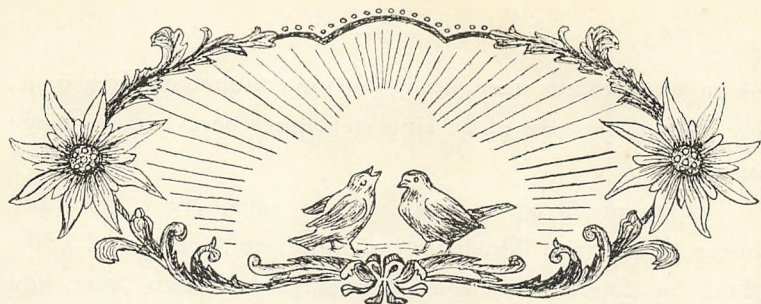
H. RØRBÆK MADSEN.

.....
1 9 2 9
.....

INDHOLD:

	Side
1. En Jubilæumshilsen	3
2. M. Lambertsen: Lidt om Eleverne og Under- visningen paa Haslev Seminarium gennem 25 Aar	5
3. C. C. Andersen=Testrup: Hvorledes jeg kom til Haslev Seminarium	20
4. Pagh Petersen (1909): Indflydelse	25
5. H. Køhler Larsen (1923): Tekst og Billeder fra Færøerne	29
6. P. Julius Damgaard (1924): Den indiske Dig- ter Rabindranath Tagore og hans Forhold til Skolen	41
7. S. P. N. Tøgeby: Om den skadelige Mellemskole — og om Seminarier	49
8. H. Rørbæk Madsen (1909): Lidt fra Regneunder- visningens Omraade	61
9. K. Jensen Hansen (1919): Hævdelse af det per- sonlige inden for Folkestyre	65
10. N. H. Rasmussen: Haslev Seminarium i 1929.	71
11. Fra Aar til Aar:	
I. Foreningsmeddelelser	80
II. Mindeord (N. C. Nielsen (1908), Alfr. Fjeldal (1913))	81
III. Johannes Jørgensen (En Replik)	84
IV. Forflyttelser m. m.	85
V. Tilgang af nye Medlemmer	86
12. Regnskab for Aaret 1929—30	88

En Jubilæumshilsen.

.....

Vil Sommer fejrer Haslev Seminarium sit 25 Aars Jubilæum, og fra gamle Hasleviller vil der lyde et mangestemmigt „Vil Lykke“ til vort gamle Hem.

Vi er mange, der synes, at de Aar, vi tilbragte paa Haslev Hem., hører til vor Ungdomslids allerbedste Aar. Nu synes vi, at det var en rig og lys Tid, en Tid, som vi aldrig kan glemme, selv om vi endog skulde blive gamle og graa. Hver Gang vi i Mindet lever disse Aar om, føler vi noget varmt og lyst, noget rigt og velsignet strømme gennem vort Sind.

Vi mindes vore Lærere og takker dem i vort Hjerle for, hvad de gav os af Kundskabens Skatte og af aandelig Rigdom.

Og vi mindes vore Kammerater og kan længes efter den Sindets Friskhed, som Samværet med dem gav os — hvad enten det var i Hverdagen eller i festlige Stunder.

Saa vil vi ønske, at de Mænd og Kvinder, der i de kommende Dage skal virke paa Haslev Hem., maa blive rigt velsignede af Gud, saa de maa faa Lykke til deres Vering

— en ansvarsfuld, men herlig Gerning blandt en Flok unge, der vel aldrig var af de ringeste blandt vort Lands Ungdom.

Men vi vil ogsaa ønske, at de unge, der i Fremtiden bliver Elever paa Haslev Sem., altid maa forstaa at lukke Sind og Hjerter op, saa Bærene paa Haslev Sem. kan blive en frodig Grofid for dem. — —

Her fra vort Aarsskrift hilser vi da vort kære, gamle Sem., idet vi siger:

Til Lykke med de 25 Aar!

Gud velsigne Haslev Seminarium i Fremtiden, saa Gerningen dér maa lykkes til Glæde og Gavn for mange unge, til Velsignelse for vort Land og Folk og til Guds Ære!

Red.

Lidt om Eleverne og Undervisningen paa Haslev Seminarium gennem 25 Aar.

.....

Det første, jeg hørte om Haslev Seminarium, var noget glædeligt for mig. Det var hen ad Foraaret 1905 paa Haslev Højskole, hvor jeg dengang var Lærer. En Dag kom den senere Forstander Oscar Petersen, der ogsaa var Lærer ved Højskolen, hen til mig og sagde, at der var Tale om snart at begynde et Seminarium i Haslev med ham som Forstander, og han vilde gerne tilbyde mig Pladsen som Lærer i Gymnastik. Jeg tog med stor Glæde mod Tilbudet, og saaledes var jeg indført i Arbejdet paa Haslev Seminarium. Da Sem. begyndte i August 1905, og jeg i Aaret 1905—06 kom paa Statens Lærerhøjskole for at faa Uddannelse i Gymnastik og Pædagogik, deltog jeg ikke i Undervisningen det første Aar. Dog var jeg af og til i Haslev for at se, hvordan det var, som jeg snart skulde ind i, og fra et saadant Besøg husker jeg endnu, hvordan det saa ud, da Amorsen svingede i Ringene i Højskolens Gymnastiksal. Ja, i dette Øjeblik, da jeg skriver dette, træder et broget Mylder af Billeder frem for min Bevidsthed; men jeg tør ikke nedskrive dem; for jeg er ikke sikker paa, at de vilde interessere andre end mig selv, og Redaktøren af Aarsskriftet har meget energisk og alvorligt ladet mig forstaa, at jeg har at skrive en Artikel til Aarsskriftet om Haslev Seminarium gennem 25 Aar, og saa skulde den jo helst have nogen Interesse for Aarsskriftets Læsere.

Her er jeg imidlertid i stor Forlegenhed; for det vilde

vel være naturligt at skrive Seminariets Historie; men da jeg ved, at en saadan Beskrivelse vil fremkomme ad anden Vej i Anledning af Jubilæet til Sommer, vil jeg ikke her forsøge at komme en saadan i Forkøbet. Jeg maa da se at finde et andet Synspunkt for min Fremstilling og vil i det følgende forsøge at beskrive nogle af mine Indtryk af *Eleverne og Undervisningen* ved Haslev Seminarium gennem de snart svundne 25 Aar.

De ydre Rammer for vort Arbejde har været gode. Da en af Seminariets Censorer første Gang havde set Seminarium i Landet, og selv om det næppe kan siges nu, saa ser dog Seminarium langt smukkere ud i Dag end dengang, idet det nu ligger i langt smukkere Omgivelser. Der hvor vi dengang stampede frem ad en pløret Sti gennem en nøgen Pløjemark, gaar vi nu ad en god og bred »Traverbane« gennem et smukt Anlæg til Seminarium, og kommer vi bag ved Seminarium, befinder vi os paa den næsten ideelle Idrætsplads, der vækker Minder hos saa mangen gammel Haslevit om Stød og Anstregelser og store Glæder. Medens Omgivelserne har forandret sig meget gennem 25 Aar, vil det indre forekomme en gammel Elev fra de første Aargange bekendt, selv om det sidste Aar ogsaa her har bragt nogen Forandring; men herom skal jeg ikke tale. Jeg vil blot fortælle, at jeg fornylig kom til at se paa en Række Skabe i Seminarium's Forhal. Her har de staaet, siden Seminarium blev bygget, og nuværende Elever begriber ikke, hvad Nytte de engang har gjort; for nu bruges de ikke mere. Det er de gamle Træskoskabe. Her puttede de første Aarganges Elever deres Træsko ind, naar de kom om Morgen, og tog Skiftesko paa. Jeg kom da til at tænke paa, at i denne lille Ting har vi et helt Kulturbillede, der viser, at Eleverne i alt Fald i det ydre har forandret sig meget gennem 25 Aar. Nuværende Elever vil vanskeligt kunne tænke sig de unge Mænd i Træsko og Vadmestøj og de unge Piger i rødrandede Kapsko og Hvergarnskjoler — og saa tænker

jeg endda ikke paa Kjolernes Længde. Men saadan var adskillige af Seminarieeleverne klædt paa de første Aar.

Samtidig med denne Forandring i Klædedragten er imidlertid fulgt en Forandring i Optræden og Væsen, der ikke er saa let at bestemme, som Forandringen i Klædedragten var. Man kan dog vist sige, at Eleverne nu er friere i Væsen og Optræden end før, og dette har i nogen Grad ogsaa præget Forholdet mellem Elev og Lærer.

Ogsaa i Undervisningen mærkes dette. Jeg tør ikke sige, at Eleverne er dygtigere end før, og de er da slet ikke flittigere, men de er nok mere bevægelige, livligere. De stiller maaske nok større Krav til Undervisningen, end de gjorde for 25 Aar siden, men er alligevel lette at interessere, naar blot Stoffet giver noget nyt eller blot gives paa en ny Maade. Aarsagerne til denne Ændring er mange, og dem kan jeg ikke redegøre for her, da det jo hænger sammen med Ændringen i hele Tidsaanden. Dog er der en Ting, som man ikke kan undgaa at lægge Mærke til, og det er, at saa mange Elever nu møder ved Optagelsen med en Eksamen. Medens der de første Aar var Klasser uden en eneste Elev med Eksamen eller kun ganske enkelte, saa er Forholdet nu ofte det, at henved Halvdelen har Mellemskole- eller Realeksamen. Der er for øvrigt den Ejendommelighed, at skønt praktisk talt alle, der i de senere Aar har indstillet sig til Optagelsesprøve hos os, har gaaet i Forberedelsesklassen, saa klarer de uden Eksamen sig forholdsvis godt, og blandt dem, der ikke optages, er der procentvis lige saa mange med Eksamen som uden. Lignende Forhold er kendt ved andre Seminarier og gør, at Seminarierne ikke er Tilhængere af, at Realeksamen uden videre giver Adgang til første Klasse. — Imidlertid er det jo klart, at disse Elever, der har gaaet i Skole, til de var 16 Aar, og kommer her i Forberedelsesklassen, naar de er 17, har et Præg af denne Skolegang, og dette i Forbindelse med, at de for største Delen kommer fra Køb-

staden eller Stationsbyen, sætter sit Præg, ikke alene paa dem, men gennem Samlivet paa hele Elevflokken.

Medens det saaledes har sine store Vanskeligheder nøjagtigt at bestemme Elevernes aandelige Habitus i Almindelighed, saa bliver Vanskelighederne endnu større, hvis man vil prøve at bestemme deres religiøse Stilling. Jeg tør derfor ikke indlade mig paa en udførlig Karakteristik, men vil kun fremdrage enkelte Ting. At adskillige af vore Elever ikke blot har religiøs Interesse, men virkelig kristeligt Livsindhold, er jo kun, hvad man kunde vente, og saadan har det altid været; men der er alligevel en Forskel at spore paa før og nu — jeg tænker her kun paa dem, for hvem Kristendom spiller en Rolle. Disse var tidligere mere afgjorte. Jeg tænker hermed ikke i første Række paa selve deres religiøse Liv — maaske var dette det ogsaa — men det gjaldt i alt Fald hele deres kristelige Tankesæt og Udtryksmaade. Selvfølgelig kendte ogsaa de til Tankebrydninger, og som enhver Ungdom kendte ogsaa de til, at den unge Slægt ser noget anderledes paa Tingene end den gamle; men i det store og hele var det alligevel saadan, at de havde overtaget Fædrenes Syn og Tænkemaade. Undertiden gik det vel saadan, at de senere i Livet opdagede, at flere af deres Meninger ikke var saa personligt tilegnede, som de i deres Ungdom troede; men det kan ikke nægtes, at det gav en vis Fasthed i det aandelige Liv, som ikke var uden Værdi.

De unge, som nu kommer til os fra indre missionske Hjem — jeg tænker stadig kun paa dem, der betragter Kristendom som Livets alvorligste Realitet — de har for en Del en noget anden Indstilling. Hos dem møder man ikke blot den sædvanlige oppositionelle Indstilling mod den ældre Slægt; men denne Ungdoms Kamp for at finde sit eget Liv og dets Udtryksformer er vanskeligere end tidligere Tiders. Det hænger sammen med hele den Krise, Tiden er inde i, og som skyldes mange Aarsager; thi selv om Krigen stærkt har fremskyndet Krisen, saa er den dog

slet ikke eneste Aarsag. Dertil kommer noget ganske særligt for de unge, jeg her taler om. Man har udtrykt det ved at sige, at de hører til »tredie Slægtled« og mener dermed, at »den gamle Indre-Mission« var første Slægtled, Ungdomsbevægelsen andet og den nuværende Ungdom tredie. Det kan være, det er rigtigt, at tredie Slægtled i en Bevægelse er kommen til et kritisk Punkt, dels fordi noget af det, der engang var Liv i Bevægelsen, er stivnet i tørre Former, og dels fordi Former og Udtryk for det Liv, som er, maaske nok har kunnet bruges med Virkning gennem to Slægtled, men næppe virker gennem tre. Dette i Forbindelse med Tidsaandens kritiske Holdning har givet mange af disse unge deres Præg. Jeg vil ikke hermed sige, at deres Kritik er højroestet; man kunde snarere sige, at deres Holdning er *prøvende*. Deres Interesse for religiøse Spørgsmaal er stor; for de søger efter Klaring; men mærker de, at Talen flyder let med gamle Udtryk og Vendinger, men gaar uden om de Vanskeligheder, som de staar i, saa vender de sig bort. De har meget lidt Respekt for en Mening, blot fordi den er gammel. De spørger efter dens Virkelighedsindhold, og opdager de, at Talen har Klang af Frasen, saa er de færdig med den. Men hvis man kan tale til disse unge om de gamle Sandheder paa en Maade, der svarer til deres aandelige Indstilling, da er de overordentlig lydhøre. Hvordan deres endelige aandelige Form vil blive, kan ikke endnu siges; men der er noget hos dem, som jeg har stor Tillid til.

Nu har jeg talt lidt om Elevernes kulturelle og religiøse Liv hver for sig; jeg vil til sidst kort pege paa et Forhold, der fremkommer ved Brydningen mellem de to Livsindhold. Det er kun de vaagne, som kender denne Brydning, der kan forløbe let for nogle og blive meget indviklet for andre. Det er jo en kendt Sag, at naar en vaagen ung kommer fra Omgivelser, hvor han ikke har været paavirket af megen aandelig Kultur, ind paa et Seminarium, saa vil det snart være, som om der lukkes ny

Verdener op for ham, baade i Naturen og Menneskelivet. Det ny Stof og de ny Udsigter kan virke helt overvældende, saa han ikke straks kan forene det med det kristelige Livsindhold, som han sidder inde med. Det er dette, man maaske kunde kalde den religiøse Kulturkrise, fordi det er en Bestræbelse for at indordne det kulturelle under det religiøse Livssyn.

Vilde man nu spørge, om der ogsaa i denne Henseende er Forskel paa Eleverne fra før og nu, saa kan jeg ikke svare. Jeg kender mange unge fra alle de 25 Aar, som har været inde i den Krise. Man kunde jo fremhæve, at mange af vore unge nu ikke er saa fremmede over for det kulturelle Stof, som de var tidligere, og det kan maaske have sin Virkning. Jeg har ogsaa det Indtryk, at der før var adskillige alvorlige unge, hvis Kristentro baade i Indhold og Form laa fast, der ikke kendte til denne Krise, fordi de holdt de to Ting ude fra hinanden. Arbejdet paa Seminariet blev gjort samvittighedsfuldt, uden at dets Resultat fik Adgang til og Indflydelse paa deres øvrige Tankeverden og Livssyn.

Skønt dette altsaa godt kan volde de unge nogle Vanskeligheder, er det alligevel saadan, at det er en rig og god Tid, som de er taknemmelige for at have gennemlevet. Det kunde være fristende at citere nogle af de mange Breve fra gamle Elever, der giver Udtryk for denne Glæde og Taknemmelighed; men jeg skal nøjes med til sidst at omtale en af disse glade unge.

Hun var ualmindelig interesseret. Hver Dag paa Seminariet var en Fest for hende, fordi den gav hende ny Rigdomme. Hun var ogsaa i Besiddelse af en usædvanlig kristelig Modenhed efter hendes Alder. Hun forenede baade Kultur og Kristendom i en sjælden Harmoni. Faa Aar efter Eksamen blev hun syg og laa paa Sanatorium og Hospital et Par Aar, før hun døde. Hun var som Solskin paa Sygehuset. At se hendes Glæde baade ved Livet og ved Tanken om Døden, var en Opbyggelse, og alle

kappedes om at sidde en kort Stund ved hendes Seng for at trøstes og opmuntres af hendes Vidnesbyrd om Livets Sejr over Døden. Kort før hendes Død fik jeg Brev fra hende, hvori hun fortalte mig om sit Liv, der havde været saa rigt, og om Døden, som hun ventede med Glæde. Til sidst bad hun mig, om jeg ikke vilde sende hendes Op- tegnelser fra Litteraturtimerne paa Seminariet; »for jeg vilde gerne endnu en Gang læse dem igennem for igen at gennemleve nogle af de dejlige Timer fra Seminarietiden, inden jeg dør«.

Det er altsaa muligt at opnaa en Harmoni, der holder, selv naar den prøves af Døden.

Om *Undervisningen* paa Seminariet gennem de 25 Aar, er der saa meget at sige, at de enkelte Ting maa omtales i stor Korthed.

Det er sagt saa tidt, saa Folk næsten tror det, at Seminarieundervisningen staar paa samme Trin som i vore Fædres Tid, og at den bestaar i et elendigt og aandløst Lektieterperi. Blandt dem, der siger saadan, er der en Del Vigtigpraase, der tror at løfte sig selv op paa et højere intellektuelt Trin ved at nedsætte den Undervisning, de fik som unge. Nu er de rigtignok højt hævet over saadant noget. Der er andre, som taler ringeagtende om Undervisningen i agitatorisk Hensigt. Dette er forstaaeligt, om end ikke retfærdigt. Baade Undervisningen og — især — Eksamensordningen har sine store Mangler, som der — maaske? — vil blive bødet noget paa ved en ny Seminarieordning; men det er ikke rigtigt, at Undervisningen ikke er andet end dødt og aandløst Terperi — saa er det i hvert Fald den enkelte Lærers Fejl; det passer heller ikke, at Undervisningen nu er som for 25 Aar siden, selv om det naturligvis er muligt, at enkelte underviste saa fortræffeligt for 25 Aar siden, at det ikke kan gøres bedre og derfor gøres paa samme Maade endnu.

Det vil vel være naturligt først at omtale de rent ydre, administrative Ændringer, der er foretaget i disse Aar.

Den kateketiske Disposition, hvortil der var henlagt 4 Timer ved Eksamen, og hvis Karakter blev lagt sammen med Praktikkarakteren, er afskaffet. Den var ikke uden Værdi, men alligevel forældet, fordi den helt var præget af den gammeldags kateketiske Religionsundervisning. I Stedet for skal Eksaminanden nu ved Eksamen udforme en Disposition over en af Opgaverne i Praktik. Dette er let overkommeligt og nyttigt for Eksaminanden og tillige af Værdi for Censorerne ved Bedømmelsen af Præstationen. Den religiøse Stil er ogsaa bortfaldet. Det kunde synes underligt, da mange holder paa, at skriftlig Eksamen er sikrere end mundtlig. Det er nu vistnok ret tvivlsomt, om dette Syn er rigtigt, især naar den skriftlige Udarbejdelse skal foregaa som nu; men i dette Tilfælde var det sikkert en Vinding at slippe for Stilen, da de religiøse Opgaver laa over det, som de fleste Elever kunde magte, hvis de skulde yde mere end lært Stof. Ligeledes er skriftlig Udarbejdelse af Dagsøvelse i Gymnastik bortfaldet ved Eksamen. Dog skal Eleverne i Seminarietiden skrive Dagsøvelser og mundtlig ved Eksamen kunne gøre Rede for Fremgangsmaaden. Til Gengæld for disse Indskrænkninger er dansk Stil fordoblet, idet der nu skrives to med fire Timer til hver, og Karaktererne lægges sammen og regnes dobbelt. I pædagogisk Stil er der ikke sket anden Ændring, end at der gives to Opgaver, en historisk og en ren pædagogisk, som Eksaminanderne kan vælge imellem. Foruden i Dansk Stil er Karaktererne fordoblet i Regning og mundtlig Dansk, der er fuldstændig skilt i to Fag med hver sin Karakter, en for sproglig Dansk til første Del og en for Litteratur til sidste Del. Den samme Adskillelse har fundet Sted i Religion, saa at der gives en Karakter til første Del for Bibelforklaring og Bibelhistorie og ligeledes en til sidste Del for Kirkehi-

storie og Troslære. Desuden er baade Bibelforklaring og Kirkehistoriens Omfang formindsket, saa en større For- dybelse i Stoffet er mulig.

I 1920 ophævedes Bestemmelsen om de frygtede »Dum- pefag«. Før krævedes en bestemt Mindstekarakter i føl- gende Fag: Religion, Historie, dansk Stil, Praktik og Regning. Fik man ikke denne Karakter eller derover, var man faldet. Det er en Behagelighed at være fri for disse Faldegrænser; nu kan en Eksaminand kun falde, hvis han faar under »godt« i Gennemsnit. Skønt det føles som en Lettelse, er det paa en Maade en Skærpelse af Eksamen, idet man nu uden Betænkning gaar under den gamle Fal- degrænse i disse Fag, mens man før ofte gav en lidt ri- gelig Karakter for ikke at slaa en Eksaminand ud. Af nye Fag er optaget Kemi, der dog ikke eksamensmæssigt set er et Fag, idet Karakteren slaas sammen med Fysikkarak- teren. Til Udligning af denne Stofforøgelse er der givet nogle Lettelser i Matematik, for hvilket Fag der ogsaa er sket den Ændring, at kvindelige Elever kan blive fri for Matematik ved Udgangen af første Klasse. Til sidst skal nævnes en Ændring i Historie af principiel Karakter. Den bestaar heri, at hele det læste Stof ikke opgives til Eksamen, men kun et nærmere fastsat Afsnit. Desværre er man ikke i nævneværdig Grad gaaet videre med dette i andre Fag, heller ikke under den Revision af alle Fagenes Stof, som fandt Sted, mens Byskov var Minister, og hvorved forskellige Seminariefolk medvirkede. Nogle af de Ind- skrænkninger, man mente at have foretaget, viste sig i Praksis betydningsløse, f. Eks. i Fysik, Dansk og Pæda- gogik, skønt dette sidste Fag i Aarenes Løb er blevet for- øget med baade historisk Stof og Lovkundskab.

Skønt alle disse Ændringer ikke er uden Betydning, saa er det dog mest ydre Forhold, de angaar. Af langt større Betydning er imidlertid den indre Ændring eller Udvikling i Fagene, der er en Følge af det skiftende Syn paa, hvad der er det væsentlige i Fagenes Stof. Det vil

dog ikke her være muligt at omtale alle Fagene, og det er vel kun naturligt, at jeg udførligst omtaler dem, som jeg bedst kender, for derigennem at vise Udviklingen i Almindelighed og samtidig omtale den Forandring i Undervisningsmaaden, som dels skyldes disse Ændringer og dels har andre Aarsager.

Blandt *Færdighedsfagene* kan Skrivning nævnes som et Fag, hvis Metodik er undergaaet betydelige Ændringer, idet man tidligere opøvede Haandskriften gennem Skønskrift, mens man nu mener at naa et bedre Resultat ved kun at øve Haandskrift. De ny Metoder anvendes delvis paa Seminariet; men da der stadig kræves af Seminaristerne, at de ogsaa skal skrive Skønskrift til Eksamen, kan disse Metoder ikke helt gennemføres.

I et andet Færdighedsfag, Gymnastik, har Udviklingen været rivende. Ved Aarhundredets Begyndelse anvendte man praktisk talt samme Slags Gymnastik til Børn, Kvinder og Mænd. Nu er Gymnastikken delt i tre Arter, og hver af dem har opnaaet en høj Udvikling i Retning af Tilpasning til Mænds, Kvinders og Børns særlige Behov, baade fysisk og psykisk betragtet, og da Børnenes baade legemlige og sjælelige Behov er meget forskelligt paa de forskellige Alderstrin, saa er Børnegymnastikken blevet udformet i Underarter, der passer til de forskellige Trin i Barnets Udvikling. Desuden er der de sidste 10—15 Aar sket en anden vigtig Ændring, der dog mere er en Ændring i Arbejdsmaaden, idet vi er gaaet over fra »Stillingsgymnastik« til »Bevægelsesgymnastik«, d. v. s. vi gjorde før faa Bevægelser med forholdsvis langt Ophold i Stillingen, mens vi nu gør mange Bevægelser uden Ophold i Stillingen. For at kunne dette bruger vi den rytmiske Arbejdsmetode. Naar dertil føjes, at Boldspil nu ogsaa kræves til Eksamen, og at vi ogsaa er ved at begynde at dyrke fri Idræt, der dog endnu ikke er tvungen Eksamensstof, saa vil man forstaa, at denne Del af Seminariets Un-

dervisning ikke staar paa samme Standpunkt som for 25 Aar siden.

Naturfagene har ogsaa været store Ændringer undergivet, baade m. H. t. Stof, Syn og Metode. I Fysik er Ellingers Bog afløst af Sundorphs eller en anden, der er skrevet efter samme Syn. Det betyder en Overgang fra en mere teoretisk-matematisk Fremstilling til en Beskrivelse af Forsøget, hvilket i Undervisningen vil sige en Overgang fra »Ord- og Kridtfysik« til Eksperimentet, som Eleverne udfører parvis, idet hvert Par har sin Kasse med de fornødne Apparater. Denne Undervisningsform, der naturligvis ogsaa anvendes i Kemi, har ført til, at Seminariet sidste Sommer lod indrette et stort og flot udstyret Laboratorium. Zoologiundervisningen har nydt godt af en systematisk Forøgelse af Samlingen, saa Undervisningen nu kan hvile paa den i Stedet for paa Lærebogen, og i Botanikundervisningen er der ved at foregaa en Overgang i baade Metode og Syn, idet Eksperimentet er ved at holde sit Indtog i Undervisningen for den almindelige Botaniks Vedkommende, og i den specielle Botanik gaar man mere og mere over til at lægge Vægten paa Biologien i St. f. paa Systematikken. Dette maa — om det skal gennemføres — lede til en anden Arbejdsmaade, nemlig Eksperimentet og Ekskursionen. Et stort Forarbejde er i den Henseende gjort af Asger Ditlevsen, Sofus Franck o. a., og vi maa haabe, at en ny Seminarieordning vil give de nødvendige Betingelser for denne Undervisningsforms Gennemførelse; thi det er jo klart, at det rummer større intellektuelle, æstetiske og moralske Værdier at gaa paa Opdagelser i Naturen end at sidde paa Klassen og tælle Støvdragere for at kunne placere Planten rigtigt i Systemet. — I Geografien er der ogsaa sket et Lærebogsskifte, der betegner et Systemskifte, som falder sammen med et Censorskifte, idet baade Censor og System *Dahlberg* er afløst af Censor og System *Wahl*. Der er nu ikke mindre Stof end før; men det er delvis af anden Art, idet Geo-

grafiens Hovedopgave er Erhvervsgeografi, og den kræver en Paavisning af Samspeilet mellem Menneskene og Natur- omgivelserne, hvilket har forlagt Tyngdepunktet i Undervisningen fra Hukommelsesarbejde til Undersøgelse af Kort og Statistik, og dette fører igen til en Overgang fra *Lektien* som eneste Form for Hjemmearbejdet til *Opgaven*, der kan løses som Fælles- eller Enkeltmandsopgave.

Undervisningen i *Aandsfagene* er heller ikke som for 25 Aar siden. Jeg har allerede tidligere omtalt Ændringer i Religion og Historie. Hertil skal jeg yderligere føje, at i Verdenshistorie brugte vi de første Aar Blochs Lærebøger, hvori Krigshistorien spillede en stor Rolle, mens vi nu anvender Bøger, hvor Kulturhistorie og Samfundskundskab er mere fremtrædende. De Ændringer, der er foretaget i Religion, har ikke særlig berørt Bibelhistorie; men netop i denne Tid er der stærkt Røre om denne Sag, og det er derfor muligt, at den nære Fremtid her vil byde paa Forandringer; men Sagen er saa omfattende, at den ikke nærmere kan omtales her.

Indenfor Danskundervisningen er der ogsaa sket Forandringer, som ikke blot skyldes skiftende Lærere, men skiftende Syn. Man kan skelne mellem tre Stadier i Udviklingen i dette Aarhundrede. Skønt Georg Brandes allerede udformede det ny kritiske System i forrige Aarhundredes Slutning, traf man endnu i dette Aarhundredes Begyndelse mange Steder den gamle Undervisning, idet man lagde meget stor Vægt paa Litteraturhistorien og især paa Biografien, mens man mindre end nu gik ind paa selve Værkerne. Efter denne historiske Metode fulgte den psykologiske, som her i Danmark udformedes af Georg Brandes. Her er Værket Udgangspunktet; men da Værket er et Produkt af Forfatteren, maa vi ogsaa studere denne, ogsaa hans Privatliv. Herved kan vi imidlertid ikke standse; thi Forfatteren er et Produkt af Tiden, han lever i, hvorfor vi ogsaa maa lære den at kende. Det sidste Trin i Udviklingen betegnes af dem, der hævder,

at Værket ikke alene er Udgangspunktet, men eneste Undersøgelsesgenstand. Værket skal studeres isoleret, d. v. s. uden Hensyn til Forfatteren og Tiden.

Skønt jeg har fået min meste Paavirkning fra den psykologiske Skole, har jeg dog lært meget af de to andre ogsaa. Jeg finder, at en Levnedsskildring af en Digter kan have stor selvstændig Værdi, foruden ved at den kan være oplysende for hans Værker; men det gælder ikke enhver Digter, og derfor trængte Metoden til den Supplerings, som den psykologiske Metode gav. Denne kan dog ogsaa misbruges, idet man kan fristes til at ville udlede en større Overensstemmelse mellem Værket og Forfatteren og Tiden, end man har Ret til efter det foreliggende Stof. Dette fører saa til Gætning eller Digten om Digtningen. Herimod rejser sig den sidste kritiske Retning, der resolut stryger alt og ene holder sig til Værket. Dette er imidlertid efter min Mening forkert, hvis det gennemføres konsekvent; men Retningen har lært os at gaa dybere ind paa Værket, og dette er godt, hvis det bare ikke fører til, at man hengiver sig til at gaa paa Jagt efter tekniske Finesser; men det er der netop stor Fare for, og naar f. Eks. Seminarieforsøger Georg Christensen hævder, at man ved Gennemgangen af et Digtværk skal opspore alle de sproglige og tekniske Midler, hvormed Digteren har frembragt den poetiske Virkning paa vort Sind, ja, ikke alene finde dem, men begrunde deres Virkning, — saa er man efter min Mening saa langt ude i formel Æstetik, at det i høj Grad gaar ud over Digtværkets Indhold.

I dansk Stil er der ikke store Forandringer at nævne. Dog kan man sige, at Emnerne er mere praktiske nu end før. I det daglige Arbejde vælger vi ofte Emnerne fra eller i Tilknytning til Stoffet, saa det giver et praktisk Udbytte. Tit søger Eleverne til Biblioteket for at samle Stof til Opgaven; især gælder dette maaske ved den Form, vi har anvendt de sidste Aar, hvor Klassen slutter sig

sammen i Arbejdsgrupper med tre i hver. De samler alle Stof til Emnet, taler sammen om det og disponerer det i Fællesskab. En af dem skriver saa Stilen, hvorefter de to andre kritiserer den og nedskriver Kritikken. Saa endelig læser jeg baade Stil og Kritik. Endelig er der nogle i tredje Klasse, som i Aarets Løb udarbejder en større Afhandling, der fremlægges ved Eksamen.

Der er dog maaske ikke noget Fag, hvori Tidens Brydninger har mærkedes saa meget som i Pædagogik. Dette gælder ikke blot Metodikken, men ogsaa Grundsynspunkterne for baade Opdragelse og Undervisning. Dette kan imidlertid ikke omtales her og vil jo ogsaa delvis være kendt fra de offentlige Drøftelser. Mindre kendt er det vist, at Pædagogikkens vigtigste Hjælpefag, Psykologien, helt er i Smeltediglen, saa en moderne Psykolog kunde sige til mig, at Kromanns og Høffdings Psykologi forekom ham som den rene Middelalder. For øvrigt er det hele udefra set nærmest Kaos; men op af det hele rejser sig i alt Fald to psykologiske Nybygninger: Psykoanalysen og den eksperimentelle Psykologi. Da den første Dyrkere lægger en ikke ringe Vægt paa Drømme, medens den sidste maaler og tæller m. m., har man spøgende kaldt dem »Drømmerne« og »Maalerne«. Det er endnu for tidligt at udtale sig med Sikkerhed om Betydningen af Psykoanalysens Betydning; men at den eksperimentelle Psykologi som »anvendt Psykologi« allerede har haft stor Betydning for Pædagogikken, er sikkert, og den vil faa stadig større.

Medens jeg i det foregaaende i største Knaphed har omtalt Fagenes indre Udvikling i de forløbne 25 Aar og samtidig berørt enkelte Ændringer i Undervisningsmaaden, vil jeg til sidst pege paa et Par almindelige Træk i Seminariets Undervisning. Det første er dette, at Undervisningen i de forskellige Fag har faaet Præg af, at det er vor-

dende Lærere, vi underviser. Det hænger for en stor Del sammen med, at Seminariets Lærere deltager i Elevernes Praktikundervisning. Herigennem gør Læreren Erfaringer, der kommer Eleverne til gode gennem hans Fagundervisning. Ganske vist skal Fagene først og fremmest lægges til Rette, saa de fremmer Seminarieelevernes Udvikling; men det hindrer ikke, at der kan gives mange Anvisninger paa, hvorledes det samme Fag kan lægges til Rette for Børn. Jeg kunde her fremhæve dansk Analyse som et godt Eksempel, idet den nu er lagt saa praktisk an, at den uden videre kan anvendes i Børneskolen med det rent praktiske Formaal: at lære Børn Tegnsætning.

Et andet almindeligt Træk er dette, at vi bruger meget mindre Tid til Overhøring og Repetition; men jeg tør ikke trætte Læsernes Taalmodighed med en Skildring af de Forsøg, vi stadig gør, paa at lægge Arbejdet til Rette paa en Maade, der stiller større Krav til Elevernes Selvstændighed. Her har vi imidlertid en stor Hindring i den nuværende Eksamensordning, og før den ændres, kan vi ikke komme ret langt ad den Vej. Om en ny Seminarieordning vil give os bedre Kaar i den Henseende, er ikke sikkert. De fleste synes jo at være mest forhippet paa at faa Stoffet forøget.

Det har været min Hensigt med denne Fremstilling at vise, at det ikke er sandt, naar man siger, at Seminarieundervisningen er den samme nu som for 25 Aar siden. Det vilde jo ogsaa være utænkeligt. Arbejdet, som det former sig for en Seminarielærer, er nemlig saa interessant og æggende, at man maatte være en Døgenigt, om man ikke anstrengte sig for at yde noget godt og nyt inden for de fastsatte Rammer. Selv om disse paa mange Punkter føles hemmende, saa kan Arbejdet dog gøres saadan, at Læreren selv føler det som en stor Lykke at være Lærer for unge paa et Seminarium, fordi der altid er Mennesker, der er oplagte til at tage imod det bedste, han overhovedet formaar at yde. Dette er hans bedste Løn

— og saa at se, hvordan den unges Sjæl folder sig ud under Indflydelse af Arbejdet med alt det, der er nyt for ham eller gennem Arbejdet fremtræder i nyt Lys.

Denne Lykke har været min i snart 25 Aar, og for den Lykke er jeg meget taknemmelig.

M. Lambertsen.

.....

HVORLEDES JEG KOM TIL HASLEV SEMINARIUM.

Man har været saa elskværdig at bede mig give mit Besyv med i Laget ved Udsendelsen af dette Jubilæumsaars-Skrift, og jeg har heldigvis meget godt at kunne skrive om. De fire Aar, vi tilbragte i Haslev, 1906—10, vil altid staa for os som nogle af vort Livs bedste.

Men alligevel har det sine Vanskeligheder at give sig i Lag med et Emne for en Jubilæumsartikel, idet man, hver Gang man er ved at sætte Pennen til Papiret eller Fingeren til Tangenterne paa Skrivemaskinen, har den Tvangsforestilling: Ja, men dette her er der muligvis en anden, der skriver eller har skrevet om.

Med Fare for at blive betragtet som en Münchhausen Nr. 2 eller en Per Degn Nr. . . . , skriver jeg da om mig selv, idet jeg mener saaledes bedst at gardere mig mod at komme til at skrive om det samme, som andre skriver om.

Og naar jeg giver Overskriften den dobbeltbundede Form: Hvorledes jeg kom til Haslev Seminarium — saa er det med velberaad Hu, idet jeg derved faar mere at skrive om. — De, der kender mig fra mine yngre Dage, ser forhaabentlig allerede, at jeg har udviklet mig betyde-

ligt til min Fordel fra den Tid, da jeg gav Stilopgaver som: »Hvor vidt kan det siges, at H. C. Andersen har Ret, naar han siger: »Jeg tror, der er skønnest i Danmark?« — et Stilemne, som jeg for øvrigt havde »hugget« fra en lige saa begavet Kollega.

Afhandlingen her falder altsaa i to Hovedpunkter: 1. Hvorledes gik det til, at jeg (undertegnede) kom til Haslev Seminarium? og 2. I hvilken Tilstand kom jeg der?

For straks at afværge Misforstaaelse med Hensyn til Punkt 2 vil jeg bemærke, at jeg altid har været et pænt og sobert Menneske.

Og med Hensyn til Punkt 1, som jeg nu skal til at behandle, forudskikker jeg den Bemærkning, at jeg altid er blevet anset som noget af »et Lys« eller i det mindste »en Praas«, og at jeg, længe før jeg kom til Haslev Seminarium, havde været paa Vej til en Stilling som Seminarie-lærer; men da jeg den Gang ikke alene var en haabefuld, men ogsaa en beskeden ung Mand, afslog jeg med Tak Tilbudet, som det hedder.

Nu havde jeg imidlertid i elleve Aar perfektioneret mig til Stillingen ved en rolig og stille Tilværelse som Anden- og Enelærer paa den skønne Ø Sjælland og havde især, hvad der dog i denne Forbindelse er af mindre Betydning, gjort Studier over sjællandsk Dialekt med det Resultat, at jeg sagde baade »som der« og andet »ledt«. — De husker Smith og Lange »Skriftlig Dansk«, der ogsaa har modtaget Impulser fra dette vort Modersmaals Ophav.

Og saa kom 1906. — Der blev i »Folkeskolen« opslaaet en Plads som Lærer ved Seminariet i Haslev, og jeg, der lige havde haft Statens etaarige Kursus i Dansk og Geografi og nu mente mig at være »betydelig skrap«, søgte Pladsen og fik den.

Forstander Petersen, der da var Forstander, kom en Dag ganske uventet op hos mig i min Skole for at høre paa min Undervisning; og jeg, der mente især at have

min Styrke i Geografien, docerede Geografi i lange Baner for ham og Børnene.

Resultatet blev som sagt, at jeg blev Seminarielærer med Dansk som Hovedfag. Geografien, som jeg vilde have været bedst kvalificeret til at undervise i, fik jeg ikke foreløbig, da Seminariet til dette Fag havde engageret Hr. Realskolebestyrer Olaf Lange, og denne var jo allerede den Gang en kendt Skolemand, der havde udgivet flere Lærebøger i Geografi. — — —

Jeg bemærkede før med Henblik paa Punkt 2, at jeg altid havde været et sobert Menneske; men jeg maa indrømme, at jeg, da jeg søgte og modtog Bestalling som Seminarielærer i Dansk, et Øjeblik maa have været mindre ædruelig; for selv om jeg havde været flink i Dansk paa Seminariet og nu lige havde haft Statens etaarige Kursus i Dansk med saa ypperlige Lærere som Professor Vilhelm Andersen og Frk. Ida Falbe Hansen og tilmed havde en anbefaling fra den sidste til Pladsen, saa var jeg dog ret vanskeligt stillet, idet jeg paa etaarigt Kursus kun havde modtaget Undervisning i Litteratur, og nu skulde jeg efter et Aars Forløb dimittere i Analyse og Grammatik.

Siden min glørrige Seminarietid var desuden Mikkelsens Grammatik blevet indført, og det kan jo nok uden Overdrivelse siges, at der hermed var sket en Forandring, der havde gjort det hele betydelig »sværere« end før.

Jeg gjorde imidlertid mit bedste for at sætte mig ind i »Systemet«, og til alt Held havde vi en Tid en meget dygtig Seminarist gaaende hos os, som til min Forfærdelse viste mig vordende Seminarielærer, at jeg var ret uvidende om de Ting, som jeg skulde undervise i.

Heldigvis (Held Nr. 2) boede vi ikke langt fra Misesens Ophav, Overlærer Mikkelsen, Roskilde Katedralskole, og jeg søgte og fik en hel Del Privattimer hos ham.

Hr. Kr. Mikkelsen saa aldeles ikke ud som en tør Grammatik. Han var en lille tyk og gemytlig Mand, der ustandseligt røg paa sin lange Pibe.

»Vil De ryge?« var noget af det første, han spurgte om.

»Nej, Tak«, svarede jeg; »jeg antager, jeg faar nok andet at gøre«.

»Det var godt«, svarede Hr. Mikkelsen; »jeg har nylig haft en Teolog som Elev, der ogsaa skulde være Seminarielærer. Han vilde ryge, men det gjorde ham distræt, saa han ikke hørte efter, hvad jeg sagde«.

Da jeg havde haft en Del Timer hos Overlæreren, erklærede han mig dygtig nok til at være Seminarielærer; men jeg selv vidste bedre Besked, og jeg havde et urimelig haardt Arbejde med at faa sat mig grundigt ind i Sproggets Mysterier, og havde jeg ikke haft saa flinke og stilfærdige og godmodige Elever, som det første Hold Elever var, kunde de ved nærgaaende Spørgsmaal have gjort mig det første Aars Undervisning ret vanskelig. — Jeg har senere paa Seminariet i Aarhus haft et udmærket Hold, der kunde en Bunke, men som ogsaa laa paa Lur som Smede og morede sig kosteligt, om de kunde faa Læreren kørt fast. Her var det blot fornøjeligt; men det havde ikke været lysteligt, om mit første Hold havde været af lignende Støbning.

Det, at jeg maatte arbejde saa energisk med Faget og var en Smule ængstelig for Eksamensdagen, førte imidlertid til, at der virkelig blev arbejdet med Faget, og jeg haaber ikke, Elevernes Eksamensresultat har lidt under mine Begyndervanskeligheder.

Jeg havde ganske vist den Tort at høre en af Eleverne forsøge paa, da han Aaret efter var oppe i Praktik, at bilde Børnene ind, at den klassiske Sætning: »Katten æder Musen« i Lideart hedder: »Musen æder Katten«; men jeg tør vove at paastaa, at den Oplysning havde han dog ikke fra mig.

Og selv om jeg til at begynde med ikke turde sige mig fri for en lille Streg af »det Sjællandske«, saa havde jeg dog heller ikke lært en anden haabefuld Yngling at sige »Gresse« for Grise og en »Ej« for et Egetræ. Fuld-

kommenheden naas jo vanskeligt, og »aller Anfang ist schwer«; men selv i det mindre fuldkomne og i al god Begyndelse ligger der en Glæde og Friskhed gemt, som vanskeligt lader sig erstatte af det mest fuldkomne og indøvede, der er blevet Rutine eller Vane.

Det er Friskheden, Frejdigheden og den gode Vilje til stadig at gøre det bedre, end vi hidtil har gjort det, som det kommer an paa baade paa Seminariet og i enhver anden Skole, og lad os haabe, at vort gode, snart gamle, Seminarium havde og fremdeles har noget af det.

Med Jubilæumshilsen og Tak for gamle Dage!

C. C. Andersen-Testrup.

INDFLYDELSE.

Vi er under Indflydelse, og vi øver den, langt mere end vi ofte gør os det klart. Vi er, hvad vi er, i Kraft af den Indflydelse, der har mødt os, og de andre bliver i højeste Grad bestemt af den ubevidste Paavirkning, der udstraaler fra os. Besinder vi os derpaa, kan det fylde vor Sjæl baade med Alvor og Glæde.

Det var Steffens, der fik den afgørende Indflydelse paa den unge Oehlenschläger og gennem ham paa det danske Aandsliv i det 19. Aarhundrede. »Guldhornene« blev det første herlige Vidnesbyrd om Frugten af deres 16 Timers Samtale.

Ogsaa Grundtvig modtog frugtbare Indtryk af denne Mands Ord. Vel spirede det ikke straks; han maatte vel endogsaa le af Fætterens mærkelige Tale; men siden hen bar det Frugt.

»Det var ej slig søvnig Tale, han førte, som den, »der tit udgaar fra Katedre, og nysgerrige Unger» »svende flokkedes om ham. Faa forstod noget »sammenhængende af hans Tale; men det kunde »alle forstaaa, at han lod haant om den Oplysning, »der hidtil var udbasunet, at han talte med for» »bavsende Ærbødighed om Kristus og hans gud» »dommelige Rang. Han kom og svandt som et »Luftsyn; det var ogsaa godt; thi han havde vist »ellers forvirret, om ej forrykket mange Hjerner; »nu derimod vakte han kun Eftertanke; og mangt »et Frøkorn, som han udstrøede, er vist under »Guds Velsignelse opvokset til at bære god Frugt.«

(1812).

Og 1845 skrev Grundtvig om Steffens:

*»Ja, den fri, den stærke Tale
om, hvad Haanden griber ej,
men som dog fra dybe Dale
baner sig til Stjerner Vej;
Ordet, som af Aanden føres
skaber Syn, hvor Røsten høres,
vaagned Steffens her med dig.«*

Og det var den 19-aarige Zinzendorff, der kom under Indflydelse af et Ecce-homo Billede paa Malerisamlingen i Düsseldorf, og vel end mere af Underskriften: Det har jeg gjort for dig! Hvad gør du for mig? Zinzendorffs Livsretning og Brødremenighedens Teologi fastlagdes den Dag. Og John Wesley fik et Ord i det rette Øjeblik: »Prædik Troen, indtil du har den; siden kan du prædike den, fordi du har den.«

Og Ingemanns Romaner begejstrede Kristen Kold »for dansk og stor og (for) herlig Id.« Og hvad kom ikke Slaget paa Rheden, »Aanden fra 48« og Nederlaget i 64 til at betyde for mange af dem, der fik et Navn i dansk Historie. Gribende er det at læse om den Indvielse til Livskaldet blandt danske Sønderjyder, som Hans P. Hanssen-Nørremølle fik hin Vinterdag paa Dybbøl Banke. Og ude i Borgerdydskolen paa Kristianshavn hørte Birke- dal det »ringe til Kirke for første Gang« i en Religions- time, som A. P. Fenger holdt, ligesom det var Kierke- gaards Øjeblikke 1-9, der bragte Vilhelm Bech i varig Kampstilling over for Præsterne.

Dette er kun faa blandt talløse Eksempler paa Ind- flydelsens Magt.

Ogsaa fra vort Kateder udstraaler denne ubevidste Paavirkning til vore Elever; thi Indflydelsen er netop den ubevidste Form for Paavirkning, og det er fornødent, at vi spørger os selv: Hvordan er den? Hvilke Frugter bærer

den? Indflydelsen henter sin Retning og sit Indhold fra vort Personlighedslivs inderste Grund. Som vi inderst inde er, saaledes paavirker vi. Frugterne er i Dagens Lys, men Rødderne ligger skjult i Jorden. Derfor har det gamle Ord stadig Ærinde: Kend dig selv! Det er derom det gælder, hvor vanskeligt det end er.

Fra Hjertet udgaar Livet, og — Indflydelsen. Ikke hvad vi siger, men hvad vi er, det er det afgørende. Hvad nytter det, at den gerrige taler om Gavnildhed, og den vredagtige har til Yndlingstekst: Eders milde Sind være vittelig for alle. Vi behøver ikke at sige, hvad vi er; thi Træet kendes paa Frugten. Hvis en er »Missionsmand«, behøver han ikke at sige det; det vil kendes. Et brændende og skinnende Lys behøver ikke at faa installeret Højtaler; thi alle de, der er i Huset, giver Lyset Vidnesbyrd. Den flittige behøver ikke at formane til Flid; de andre er forlængst under hans Indflydelse. Og giver vi os af med at formane, bør vi gøre os klart, at vor Formaning rækker ikke længere, end vort Eksempel gaar.

Vi maa kunne staa inde for, hvad vi siger, ligesom Banken for de Sedler, den udsteder. De strengeste Ord blev engang talt til de Mennesker, der vel sagde det rigtige, men ikke gjorde derefter. Farisæisme er Kristendom, der er blevet gold.

Vi lærte i Fysiken om »homogene Stoffer«, d. v. s. saadanne, der var af samme Kvalitet helt igennem. Guld er kun Guld, naar det helt igennem er Guld. Guldet kan vel slides, men aldrig ophøre med at være Guld. Der er noget rørende ved at se en tyndslidt Guldring paa en mager Haand. Ungdommens Sommer er forbi, Løvet er faldet; Evnerne sløves, Energien formindskes, Hukommelsen har tabt sig, men det er det samme Guldhjerte, der banker i Brystet.

Maatte alle vi gamle Elever fra Haslev Seminarium i virkelig Forstand høre til »de ædles Æt«.

Maatte den Indflydelse, vi øver, ikke bero paa Viden

og Kunnen, men paa Hjertets Ædelhed og Finhed. Den Indflydelse, et Menneske faar, paa Bekostning af den rene Samvittighed er en dyrekøbt Sejr.

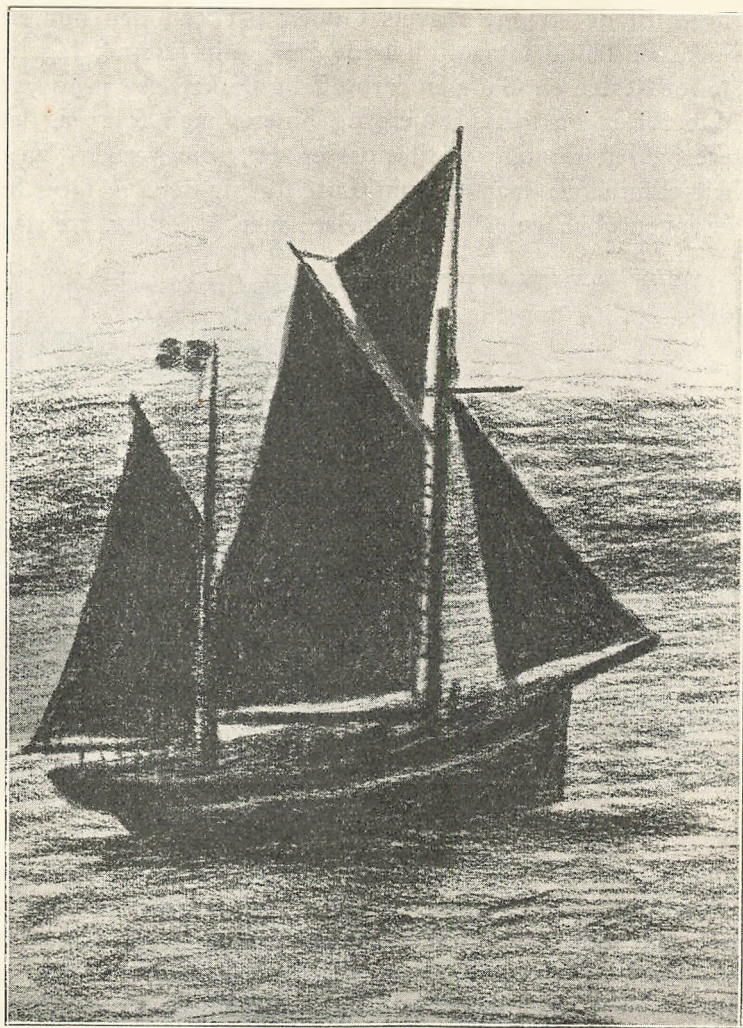
Vor Indflydelse afhænger ikke alene af Karakterens Ægthed, men ogsaa af det Livsindhold, der fylder Sjælen.

Vi er Lærere, og større Embede blev ingen betroet. Hvor har det meget at sige, om der lever noget i os. Det er vort Livsindhold, der skal give Ordene, vi siger, Spirekraft. »Han kastede mangt et livsfrodigt Sædekorn i min Sjæl,« siger Monrad om Birkedal. Husker I Alladins Betagelse af Pragten i den underjordiske Hule, hvor Granatæblerne glødede, og Dru eklaserne hang tæt i dugblaa Fylde; men ak! det var kun kolde skøre Glasfrugter, der ikke kunde mætte den hungrige. Alfred Poulsen sagde engang til mig under et Besøg paa Skolen: »Den unge Slægt er meget dygtigere end os gamle; men det er, som om den ikke ret har forstaaet, at Mennesket lever endnu engang ikke af Stene, ej heller Ædelstene, men af Brød, Livets Brød.« Og det er uden Tvivl vor Tids Fattigdom, at den har for sømt Hjertelivet. Men at øve Indflydelse beror til sidst paa, at vi selv er under Indflydelse, og der finder vi intet bedre Ord end det i Johs. 7. 37–39; thi det taler om intet mindre end at være under Indflydelse fra selve Livets Kilde. Den lille klingre Kilde, som springer ud ved Bak kens Fod, og som rinder aarle og silde, i Sommerens Hede og under Vinterens Sne, lad den være et Symbol paa Kris tenlivet og Menneskelivet, og maatte den gøre os til »Kilde mennesker« i Ørkensandet, og maatte vort kære, gamle Se minarium, som nu fylder 25 Aar, selv være en saadan Kilde til Indflydelse paa dansk Ungdom.

Pagh Petersen.

1909.

.....

Færøsk Fiskekutter paa Vej til Islandsfiskeri.

TEKST OG BILLEDER FRA FÆRØERNE.

Det er forunderligt med Søsyge, i hvert Fald for mit eget Vedkommende; for af den Erindring, jeg har om de ikke saa faa Gange, da jeg har bragt mine lidet højtidelige Of-

ringer til de strenge Havets Guder, har kun den humoristiske Bestanddel taget blivende Bo i min Hjerne. Jeg læste for Resten en Gang en fortræffelig Beskrivelse af Søsye. Man løftes og løftes højere og højere, man føler sig lettere og lettere; og saa til sidst er det, som var ens Vægt helt elimineret; man er som Luft for sig selv — i og for sig ingen ubehagelig Fornemmelse; men ak! desværre staa

Parti fra Vaag, Suderø: Klipfisken tørres.

man bogstaveligt talt for Fald, for i næste Nu gaar det uvægerligt mod Dybet; og saa er det, at man efterhaanden faar den modsatte Fornemmelse; man bliver saa tung, saa tung. Man trykkes haardere og haardere mod Køjens Bund; man føler, hvorledes man udspænder Køjebundens Fjedre. Saa endelig skifter Bevægelsen, og Spillet fra før gentages.

Dertil kommer saa den evindelige Rullen. — Saadan husker jeg en Augustnat om Bord i »Tjaldur«; det var et Sted i Nærheden af Shetland, hvor jeg laa i min Køje, dybt nedværdiget af Søsye, men alligevel optaget af et

Eksperiment, som jeg i al dets Simpelhed vil meddele her, fordi det er et fornuftigt Middel til midt i Søsygens Kvaler at bevare noget af Sindets Ligevægt. Jeg havde opdaget noget; og det var først, efter at jeg havde brugt mine Kræfter til at holde mig paa samme Sted og i samme Stilling i Køjen. Men naar jeg nu anbragte mig selv nøj,

Parti fra Vaag, Suderø: Klipfisken tørres.

agtigt paa Siden og derpaa slappede af, saa besørgede Skudens Slingren mig anbragt skiftevis paa Maven og paa Ryggen. Jeg forsikrer Dem for, at det Eksperiment morede mig overordentligt flere Sømil. Prøv det ved Lejlighed!

Dengang var der for Resten en eller anden, for hvem Søsyge aabenbart hørte til de overstaaede Børnesygdomme, der et eller andet Sted i Skuden spillede saavel ældre som moderne Dansemusik paa en skingrende Mandolin. Altsaa — det glemmer jeg aldrig; det er den skønneste Musik, jeg har hørt; det lød i mine Øren som himmelske

Harper fra en skønnere og rigere Verden — hvor der ej fandtes Søsyege. — Jeg hussker saa tydeligt, at jeg laa og var saa bange for, at vedkommende skulde holde op. Og siden har jeg holdt saa meget af Mandolinmusik. —

For øvrigt er Søsyege et glimrende Middel mod Snakkesalighed, Paastaaelighed og Praleri samt lignende Karakterbrist. Den beforder i nævneværdig Grad Ydmyghed og Resignation. Jeg husker en bestemt Herre; han indtog en underordnet Stilling som overordnet i det danske Infanteri. Hvad han kunde, det var altsaa, efter hvad han

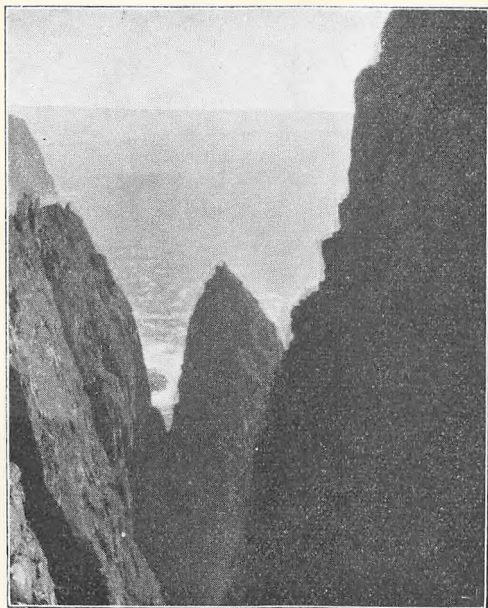

En færøsk Krambod (Vaag).

selv sagde, aldeles forbløffende; men se taale Atlanterhavets lange Dønninger, det kunde han nu ikke. Jeg husker, at Krigeren laa i sin Køje i fuld Paaklædning, Regnfrakke og Støvler indbefattet, i fire Døgn; det eneste, han fik til Livets Opretholdelse, var en halv Citronsodavand. Mange Muk mælede han ikke under Rejsen; og da vi naaede Thorshavn, gik han saa underlig menneskesky omkring; der vankede ikke flere Historier om hans Bedrifter paa Landjorden.

Jeg skifter nu Emne for at spørge Dem, om De kan lide Kyllingesteg, De ved nok saadan med nye Kartoffler og alt det? Det kan De sikkert, men kan De forstaa, at

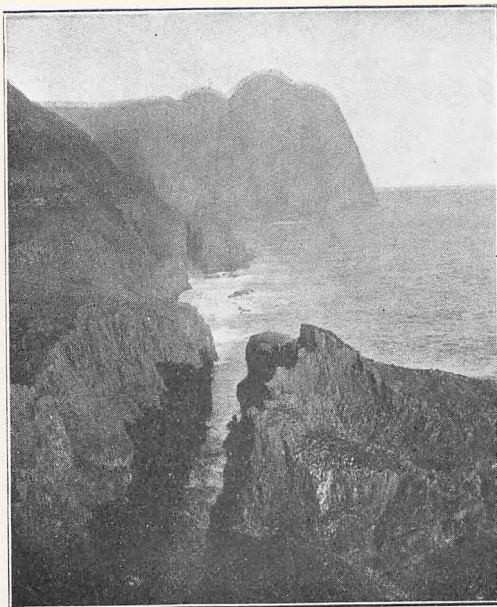
de gamle Færingers fra det forrige Aarhunder, i hvert Fald dem i de lidt afsides Bygder, de spiste ikke Kyllingesteg. Nu tror jeg nok, at Tjørnevig er en af de mest afsides og solforladte Bygder deroppe; og da jeg engang traf en gammel Fisker fra dette Sted, benyttede jeg Lejligheden til at udspørge ham om Tilfældet Høns i Almindelighed.

Fra Suderøens Vestkyst.

Emnet var for øvrigt nærliggende; thi det var just ved Middagsbordet; og Middagen stod tilfældigvis paa Hønsesuppe. Da nu vedkommende Gamling ikke forsøgte at skjule over for Værten, at Høns ikke var af hans Livretter, saa faldt det ikke svært at komme ind paa Emnet, saa meget mere som Værten, der selv var Færing, forstod at fordrive Mandens Generthed. At Færingerne i en barbarisk Fortid skulde have været Menneskeædere, tror jeg ikke; men i hvert Fald forklarede Fiskeren mig, at de gamles Modvilje mod Hønseskød skulde skyldes den Omstændig-

hed, at disse Skabningers Kød mindede om Menneskekød! Uden at gaa nærmere ind paa en Sammenligning fremkom jeg med en Forespørgsel om, hvad man da gjorde med de Kyllinger, der viste sig at være af Hankøn; thi jeg mente jo ikke, at de færøske Høns adskilte sig fra andre ved at leve i Monogami. Svaret fik jeg omgaaende; og det

Fra Suderøens Vestkyst.

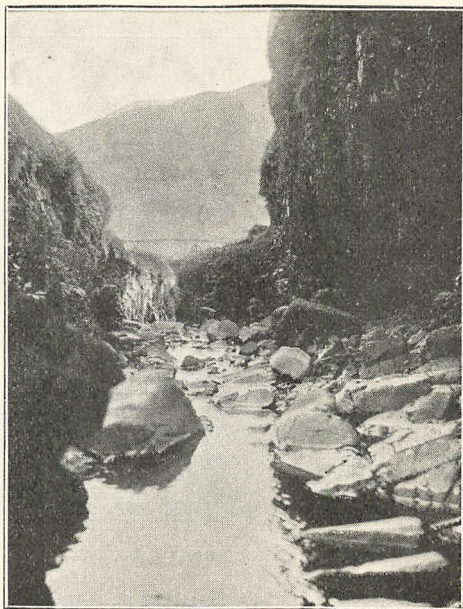
lød paa, at dem drejede man Halsen om paa og kastede dem i Havet. Saa var jeg altsaa blevet saa meget klogere. — Senere erfarede jeg, at Ænder holdes ligeledes kun for Æggenes Skyld. Naa, men alt dette hører naturligvis snart en svunden Tid til.

En anden Historie om Mad! De og jeg holder meget af Aal, ikke sandt! Hvad enten den nu serveres i stegt eller røget Tilstand. Og det er vistnok kun Folk i de fædere Embeder, der jævnligt præsenteres for denne lækre Fisk. — Men ser De, de gamle Færinger, dem fra den

Tid med Hanekyllingerne, de spiste aldrig Aal. Efter hvad jeg har hørt, var Grunden den, at man antog dem for en Art Slanger, der jo ganske vist havde valgt det vaade Element.

Her er endnu en Historie af lignende Art! Men til Forskel fra de to forrige er den »up to date.« — Har De

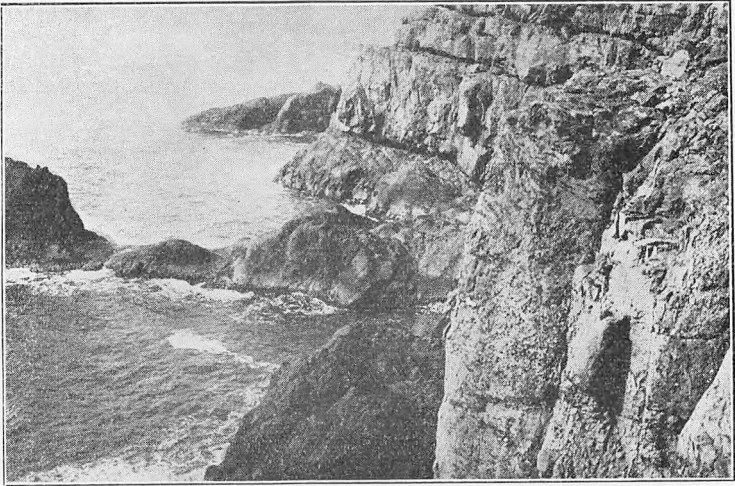

En Gjov (Kløft), Suderø.

nogen Sinde set en tørret Torsk eller en tørret Sej? De er haarde som Træ. — Men naar vi hos os en Søndag Eftermiddag, mens Statsradiofonien spiller Eftermiddagskoncert for os, kildrer vor Gane med Anton Bergs fyldte Chokolader, saa tager Færingen en saadan Tørfisk plus en ganske almindelig Hammer, sætter sig paa sit Dørtræ og hamrer løs paa Dyret, til det bogstaveligt talt er mørbanket. Derpaa samles man i Køkkenet eller Stuen hver med sin Kniv, og nu pilles Kødet af Fiskebenene; det er at tygge i som Træsplinter; det sætter sig fast i Tænderne, kræver

Oceaner af Mundvand og virker i den Grad trættende paa Tyggemuskulaturen, at man, hvis man er utrænet i denne Idræt, efter kort Tids Forløb føler Trang til at give op og lade Underkæben hænge slapt ned; og rimeligvis har man slet intet faaet sunket, for det meste af Kødspilsterne har kilet sig fast omkring Tænderne. Naa, for saa at smøre Tyggeredskaberne med lidt Fedtstof spiser man

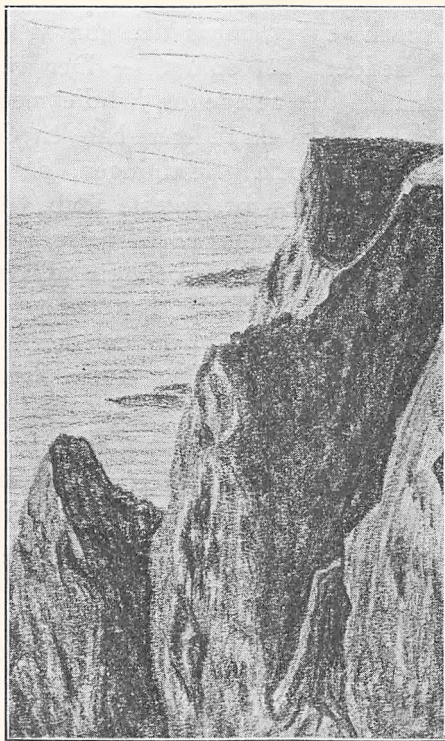
Basaltlag (Sudersøens Vestkyst).

Grindespæk til, dette sidste er ikke for Folk med Tilbøjelighed for Kvalme; de maa hellere holde sig til Anton Berg. — At Kødet og Spækket i alle Maader er langt sundere, er ganske vist en anden Sag, som den enkelte uden Vanskelighed kan forklare sig.

Men nu nok om Mad. — De ved vel, at Skolesprog, Kirkesprog og Retssprog paa Færøerne er Dansk; for det er det. Men mange ældre Færinger var ikke særlig bevandret i det danske Sprog; og det er, efter hvad jeg har ladet mig fortælle, hændt, at visse for »frie« Oversættelser har vist sig mindre formaalstjenlige.

Der er nu først den Historie om »stokkar,« hvilket

paa Dansk betyder Strikkepinde. Saa var der engang, som det hedder, en Købmand, der fra København vilde forskrive en halv Snes Dusin Strikkepinde. Manden var ny i Handelsfaget og lige saa ny i Handelskorrespondancen, specielt den danske; vi maa antage, at Tiden for Historien

Klippeparti fra Suderøens Vestkyst.

er omkring Monopolets Ophævelse. I gamle Dage var der nemlig Monopol paa den færøske Handel ligesom nu paa den grønlandske. Men tilbage til Fortællingens Traad. Købmanden skriver med sine ubehjælpssomme og kantede Bogstaver et Brev til sin Kommissionær i København og bestiller bl. a. 10 Dusin Stokke. Hvorledes hans Ansigt saa ud, da Bestillingen ankom, kunde min Hjemmelsmand

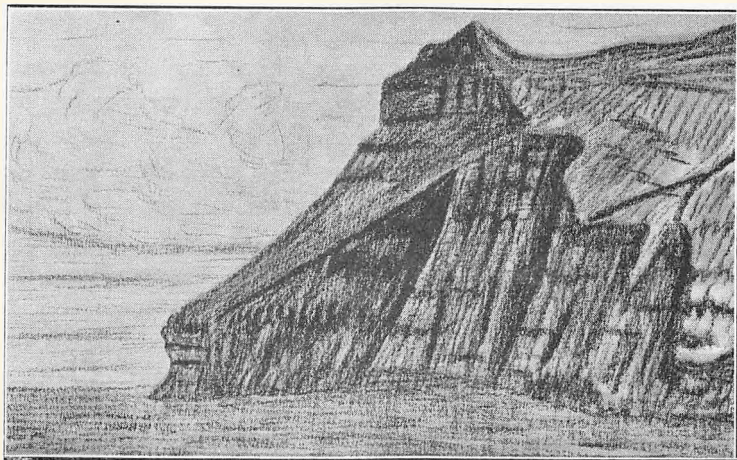
ikke beskrive mig, og det er mig en Gaade, hvorledes han har faaet afsat de 120 Spadserestokke; thi den Slags Krogkæppe brugte de gamle paa Færøerne ikke; deres Stokke var mandshøje Fjeldstave af Ask, forsynede med en Jernpig med Tværgrene.

Saa er der ogsaa den om Kartofflerne; disse Knolde hedder paa Færøsk »eplir«, mens det, som vi kalder Æbler, paa Færøerne hedder »sur eplir«. — Der var altsaa engang en Købmand, der agtede at handle med Kartoffler i sin lille Bygd. Altsaa ekspederer han en Ordre til sin Kommissionær i Danmark. Bestillingen, der lyder paa 5 Sække Æbler, effektueres med næste Skib. Tænker man saa paa hin Tids langsomme Forbindelse mellem København og en eller anden afsides beliggende Bygd, kan man forstaa, at de fem Sække Æbler har været i nogen Grad overmodne, da de naaede Købmanden, der sad og ventede paa sine Kartoffler. Der fortælles, at han kastede dem alle i Søen, saa »møre« var de.

Den Historie, jeg nu drister mig til at fortælle, er uuartig, og den skal de Damer og Herrer, der har let ved at rødme eller blive foragede, springe over, med mindre det, at den handler om en Præst, er moralsk Garanti nok til at skabe Interesse om Fortællingen. Det er den om »kukka«, et færøsk Ord, der paa Dansk betyder at være meget uartig i sine Permissioner, saaledes som det er hændt for os alle i vor Mindreaarighed. — Historien er sand; Præsten, der kom galt af Sted, ja altsaa med Ordet, kendte jeg godt, han er nu Præst et Sted paa Fyn. Det var altsaa en Foraarssøndag i Bygdens lille græstørvtækkede Trækirke. Præsten staar paa Prædikestolen, Kirken er fuld af den lyttende Menighed, Solen staar ind ad Vinduernes smaa Ruder, udenfor er alting stille, Fjorden ligger blaa og blank og smiler op mod hvide, sejlende Skyer, rigtig en Foraarssøndag; den triste, mørke og stormfulde Vinter er forbi, det lakker ad de skønne lyse Nætters Tid. Og nu staar Præsten paa Prækestolen og taler til Menigheden,

Foraarsstemningen griber ham; han mindes andre Foraar, dem derhjemme i Danmark, og han fortæller om Danmarks lysegrønne Skove, om den herlige tusindtungede Fuglesang, og — nu nærmer vi os Katastofen, for har man vel hørt, at en Lyriker, hvadenten læg eller lærd, nogen Sinde glemte Gøgen og dens Kukken; og denne Præst talte ogsaa saa smukt om denne Fugl og dens betagende Kukken i de grønne Lunde. Men den Tale faldt

Kystparti ved Ejde, Østerø.

ikke i god Jord hos alle; der var saaledes en gammel Færing, hvis Forargelse var saa stor, at han Dagen efter omtalte Sagen for Præsten, for det mente han da, at bruge et saa uartig Ord som »kukka« paa Prækestolen, det kunde man virkelig ikke. Resten af Historien vil vi forbigaa.

Der er paa Færøerne en Fugl, der hedder nåti (udtales omtr. naate); det er Navnet paa Stormfuglens flyvefærdige Unge. Den er paa det Tidspunkt (sidst i August) saa tung af Fedme, at den vanskelig kan flyve; dette benytter man sig af og fanger den med Ketsjer enten i Fjeldene eller fra Baade. Den er for Resten bekendt, fordi den for at væрге sit unge Liv kaster sig lige i Synet paa

Fangeren, hvis den da kan komme af Sted dermed; for han ved, at Straalen kommer, og passer derfor paa som en Smed; det er nemlig en Vædske af en modbydelig Stank, den sender mod sin Angriber. Men tilbage til vor egentlige Fortælling. — Der var nemlig engang en gammel Kone, der blev syg; hun laa længe til Sengs, men det blev ikke bedre, hvorfor man sendte Bud efter Doktoren, der ogsaa kom for at behandle Patienten. Han stillede Konen en hel Mængde Spørgsmaal, som det sig hør og bør for en Doktor, der skal stille en Diagnose, bl. a. spørger han hende ogsaa, om hun kan huske, hvornaar det begyndte at gøre ondt paa det syge Sted. — Konen tænker sig lidt om, og med rørende Ærbødighed for det danske Sprog svarer hun, at det var i Naadens Tid, idet hun, som Færringer altid gør, udtalte Ordet med haardt »d.« — Lægen studsede; »Naadens Tid!« tænkte han, »Naadens Tid, ja, men Naadens Tid var jo altid.« Han kikkede paa den gamle; og hun laa der i Sengen og pillede genert ved Lagenet; men endelig langt om længe klaredes det for Doktoren — og han gik videre med sine Spørgsmaal.

H. Köhler Larsen.
(1923).

.....

DEN INDISKE DIGTER RABRINDRANATH TAGORE OG HANS FORHOLD TIL SKOLEN.

I 1921 havde jeg den Glæde at se og høre den indiske Digter og Nobelpristager Rabindranath Tagore, ganske vist ikke som en af de heldige, der slap ind i Universitetets Festsal, men kun som en anden Plebej, da han talte ud fra et af Universitetets Vinduer. Han talte paa Engelsk (uden Tolk), og jeg opfattede kun den sidste Sætning (jeg stod saa langt borte!!): »Denmark is joy« (Danmark er Glæde), og selv om jeg baade før og senere har reddet mindre ud af flere baade engelske og danske Taler, saa tilfredsstillede Udbyttet mig nu ikke her, da Manden selv gjorde et dybt Indtryk paa mig, hvilket man maaske bedst forstaar, naar man hører, at jeg — skønt jeg var 21 Aar og fra Landet — var med til at bestige »Toppen« af et Par københavnske Bydrengecykler, der stod stillet op ad en Lygtepæl.

Paa denne Maade kigede de nysgerrige københavnske Bydrenge og saa jeg lige ned til »Profeten«, da han i Bil rullede lige forbi vor Lygtepæl; fra vort ophøjede Stade gav vi ham vor stormende Hyldest.

Senere forskaffede jeg mig derfor en Del af hans Skrifter, f. Eks. »Gitanjali« (Sangofre), »Flakkende Fugle«, »Halvmaanen« og »Elskerens Gave og Skillevejen«; men jeg maa tilstaa, at Læsningen af disse nærmest var mig noget af en Skuffelse, idet den indiske Tankegang alligevel er saa helt forskellig fra vor. Dog fandt jeg hist og her de yn-

digste Partier, hvis Mage jeg ikke har fundet andre Steder, Visdomstanker udtykt med Menneskeords skønneste Musik.

Dog — for nu ikke at gøre flere misundelige paa mig, fordi jeg har været i saa nær Forbindelse med Indiens store Søn, vil jeg i det efterfølgende lade min egen ringe Person ude af Betragtning og alene holde mig til Digteren R. Tagore for at skildre ham selv og hans Forhold til Skolen en lille Smule.

Rabindranath Tagore.

Tagore er baade et Barn af sit Folks højt udviklede, aartusindgamle Kultur og Brydningstiden i Indien, hvilket sidste skyldes Mødet mellem Kristendom og indisk Aandsliv, mellem Vestens og Østens vidtforskellige Kultur.

Hans Slægt var baade lærd og litterær, og flere af Slægtens Medlemmer har været Ledere i den Bevægelse, der arbejder for Indiens aandelige Fornyelse, bl. a. ogsaa Digterens Far, Devendranath, der levede et ydmygt og

smukt Liv og daglig holdt Andagt i sit Hjem, skønt han var Hedning. Guds Tilværelse var for ham lige saa selvindlysende, som at Lyset skinnede. Den samme Mand gav ogsaa Afkald paa Fyrstetitlen og blev i Stedet kaldt Maharshi (Vismand).

Han døde 1905. Paa det sidste gentog han stadig en Strofe af Hafiz: »Klokken slaar. Jeg har hørt Kaldelsen, og jeg er rede til at bryde op med al min Bagage.«

Denne Mand havde 10 Børn — 7 Sønner og 3 Døtre. — Den yngste af disse er den verdensberømte Rabindranath Tagore, f. 6. Maj 1861 i Calcutta.

Hans første Opdragelse var for en stor Del overladt til mandlige Tjenere, der ofte spærrede ham inde — det var saa let — men i Ensomheden fødtes Længslen efter Naturen og Friheden, de Ting, som siden blev ham uundværlige.

Da han var 6 Aar gammel, græd han, fordi han ikke maatte komme med sine ældre Søskende i Skole; i den Anledning gav Huslæreren ham en Lussing og sagde, at den Tid snart vilde komme, da han vilde græde over at gaa i Skole. Det slog ogsaa til, skønt han gik til Skolen med glade Forventninger. Man prøvede paa at sætte ham i en anden Skole, hvor hverken Lærerne eller Eleverne tiltalte ham. Her sad han nederst i Klassen, til Aarsprøven kom, saa fik han fineste Karakter. Det var ikke Evnerne, han manglede.

Senere prøvede man med en tredie Skole. Her var han tilfreds baade med Lærerne og Eleverne; men Lektierne var ham en Pine, hvorfor han studerede hjemme paa egen Haand.

I syvotte Aars Alderen lærte en Slægtning ham saaledes f. Eks. at skrive Vers.

Et Par Aar efter gav Faderen ham Lov til at komme med ud paa en Rejse til Himalaja, hvilket gjorde ham overstrømmende glad. Faderen gav ham ved den Lejlighed en langtværdig Skolegang, end han var vant til:

Undervisning i Sprog, Regnskabsføring, Botanik og Astronomi. Ligeledes gav han Drengen et kostbart Guldur, som han bad ham passe godt paa, hvilket Rabindranath ogsaa prøvede paa at gøre; men af bar Pligtfølelse trak han det saa ofte, at det meget snart maatte til Urmageren. Faderen forstod Drengen og gav ham ingen Irettesættelse.

Om Faderens Opdragelsesmetode har Tagore udtalt: » — jeg har lagt Mærke til, at han . . . aldrig satte sig imod vor Uafhængighedsfølelse. Jeg har ofte gjort noget, som var i Strid baade med hans Smag og hans Ønske, og han kunde have standset mig med et Ord; men han ventede, til jeg selv indsaa, at jeg havde baaret mig forkert ad. Han var ikke tilfreds med en passiv Billigelse fra vor Side. Han ønskede, at vi skulde elske Sandheden af hele vort Hjerte. Han vidste, at Lydighed uden Kærlighed er udvortes og værdiløs. Han vidste ogsaa, at selv om man forvirder sig fra Sandheden, kan den findes igen, men at derimod en paatvungen og blind Antagelse nemt ganske afspærrer Vejen.«

Efter Rejsen maatte han atter i Skole, men forsømte den, saa Familien ikke vidste bedre Raad end tage ham ud af den, hvilket var dem en uhyre Skuffelse. Hans ældste Søster var især fortvivlet, fordi han ikke vilde modtage den skolemæssige Uddannelse. »Og vi havde altid troet, at han skulde blive til noget stort i Verden«, sagde hun.

Familien ansaa ham for et mislykket Individ, Familiens sorte Faar; men Tagore drev ikke Tiden bort. Han læste en Mængde, og Søsterens Ønske om, at han skulde blive noget stort i Verden, gik i Opfyldelse; men næppe som hun havde drømt.

Med disse faa Linier vil vi nu forlade Tagores ret passive Forhold til Skolen i Barne- og Ungdomstiden for at haste frem til hans aktive Forhold til Skolen — ikke som Digter just — men slet og ret som Lærer og Grundlægger

af Skolen Shantiniketan, hvis Forbillede er at søge i de gamle Skovhelligdomme; thi de gamle Lærere i Fortidens Indien krævede intet Skolehus, men virkede i Træernes Skygge ved Bredden af en hellig Flod eller en Sø.

Tagore fordybede sig i Mindet om disse gamle Skoler, som ikke fortjener Skolenavnet hæftet paa sig; de var nemlig efter Tagores Mening taarnhøjt hævet over senere Tidens Skoler; men samtidig berejste han baade England og Amerika for der at studere de bedste Undervisningsformer.

Tagore har ikke meget tilovers, hverken for Bengalens mange gammeldags Remse- og Prygleskoler, hvor man ret almindeligt anvendte at tildele Eleverne Prygl med Nælder som Straf, eller for de offentlige Regeringsskoler. Hans Kamp mod de sidste minder om Grundtvigs Kamp herhjemme mod Latinskolerne. Efter Tagores Mening producerer de kun Maskiner, medens »jeg hvert Aar sender Mennesker ud i Livet.«

Denne sidste Udtalelse minder jo meget om, hvad der staar foran paa »Folkeskolen«: »Vi lærer ikke for Skolen, men for Livet.«

Det var jo nok værd at høre lidt om, hvordan en indisk Skolemand praktiserer sit Motto, »at udsende Mennesker.«

Vi kender jo alle sammen godt Fænomenet: »Teori eet, Praksis et andet.«

Tagores Skole — Shantiniketan — begyndte som Kostskole 1902 med tre, fire Elever, deriblandt var Tagores egen Søn, men efter 4 Aars Forløb var der 60 Elever. Senere er Tallet vokset stærkt. I de sidste Aar er Skolen udvidet til Universitet med Bengali som Undervisningssprog, det første af den Art.

Skolen kan besøges af alle uden Hensyn til Køn, Kaste og Nation — husk det er Indien!! — Alle spiser sammen,

og alle har legemligt Arbejde. Den frivillige Kappelstrid er gjort til den egentlige Drivkraft baade paa Sportens og paa de andre Fags Omraade.

Skolen har en stor Lærerstab, da hver Lærer kun maa have 10 Elever, og den ligger fjern fra Byens støjende Liv; thi »jeg vil se Børnene vokse sammen med Træer, for at en Vækstens Harmoni kan raade imellem dem.«

Et andet Sted siger han, at Skolen skal være baade et Hjem og et Tempel.

Undervisningen foregaar paa Verandaerne eller under Træerne i fri Luft, undtagen i Regntiden. En Flok læser Poesi, en anden Gruppe studerer en Blomst eller et Insekt. Nogle laver smaa Forsøg i Laboratoriet, andre fodrer Dyr eller lignende.

Om Dagen søger man at aabne Elevernes Øjne for alt det skønne i Naturen og i Livet, baade det fysiske, det kemiske og det aandelige Liv.

Om Aftenen tager Tagore Musikken i Opdragelsens Tjeneste, og i klare Nætter vandrer Lærerne ud med Eleverne for at studere Stjernehimlen.

I det hele taget er det Meningen, at Undervisningen i det fri skal hjælpe til at bevare den barnlige Umiddelbarhed og opdrage Kærligheden til Naturen.

Sproget, man underviser i, er Bengali; men Eleverne lærer ogsaa Engelsk.

Vi ved jo alle, at Eksemplet er den bedste Undervisning; men ogsaa her er Tagore det lysende Forbillede baade paa det ene og paa det andet Omraade.

Han er saaledes opopfrende, idet de Penge, Nobelprisen gav ham, er blevet anvendt til Skolen, til Bøger og til Hjælpe midler, og Overskuddet fra hans egne Bøger gaar ogsaa til Skolen.

Han lever sundt og nøjsomt, idet han bor i en lille Hytte, der er tækket med Straa. Den bestaar næsten kun af et enkelt Rum med en Veranda paa de 3 Sider.

Der er ingen Forskel paa Lærerne — deriblandt Ta-

gore selv — og Eleverne. De er alle Venner, der lever i Udviklingens Tegn.

Der er Selvstyre blandt Eleverne, idet de selv holder Orden og lignende. De straffer bl. andet selv, enten ved Udelukkelse af Legen i nogle Dage eller ved ekstra Arbejde.

Den praktiske Ledelse af Skolen har Tagore ikke selv, men et af Lærerne valgt Forretningsudvalg, som selv vælger en Formand ud af sin Midte for eet Aar ad Gangen.

At skildre Elevernes Liv i dette lille Stykke lader sig ikke gøre; jeg vil kun antyde det ved at nævne, at de har smaa dramatiske Foreninger, at de har flere Blade og Tidsskrifter med egne Tegninger, Digte og Forællinger, at de dyrker Sport og foretager Udflugter til historiske Steder, at de samler uvidende Børn fra Omegnen til Undervisning, at de hjælper uselvsk og med Hengivenhed under Sygdom, ligesom Sygepasningen paa Skolens Sygehuse foretages næsten udelukkende af Eleverne.

Dette sker 1930 i det hedenske Indien!!

En Inder slutter en Skildring af Skolen med følgende Ord om dens Leder:

»Her lever Tagore et Liv i den største Enkelthed og i en Atmosfære af ædle Tanker. Han skriver sine Digte og Dramaer, elsker Børnene i Skolen og Fuglene i Skoven. Han tilbringer sine Dage i Følelsen af guddommelig Nærhed, og til alle Sider udstråler der fra hans moderne Eremit hytte en ophøjet Ro.«

Disse Ord er sagt om en »hedensk« Digter!

Andre besøgende skildrer, hvor gribende det er at være Vidne til de tavse Andagtsstunder Morgen og Aften. Hvidklædte Skikkelser kommer ud fra Sovesalen og udsøger sig Pladser under Træerne, hvor de opholder sig et Kvarters Tid i stille Bøn og Betragtning.

Man har »en Følelse af at være en Pilgrim, der besøger en Helgens Tempel, mere end en, der gæster en Skole.«

Om Aftenen hører man maaske en Gruppe Dreng, der synger en af Tagores Sange.

»Siden sænkede sig Stilhedens Skygger over den stjernebelyste Slette, og jeg forstod, hvorfor man havde givet Stedet Navnet Shantiniketan. Et Fredens Hjemsted var det forvist«, siger en anden.

I denne Tid, da man er interesseret i de nye Skoletanketeorier, virker det velgørende at møde en praktisk Skolemand, der har løst dem paa saa smuk en Maade, en Forening af gammelt og nyt.

»Øst er Øst, og Vest er Vest,« siger Kipling; men Østen har sikkert sit at give, ogsaa paa Skoleverdenens Omraade.

Den 7₁ 1930.

*P. Julius Damgaard,
Hoptrup.*

.....

OM DEN SKADELIGE MELLEMSKOLE — OG OM SEMINARIER.

1886 udkom Kromans »Mål og midler for den højere skoleundervisning«, en bog der har haft en stor betydning for vort skolevæsen, dels ved at have paavirket eller endog dannet en mængde læreres syn på skolen, dels ved at have bidraget sit til den skæbnesvangre ordning af 1903. Bogen er skrevet i en glimrende, fyldig stil. Alle slags bisætninger forekommer. Stilen er alt andet end H. C. Andersensk. Bogen er bygget op med en stringens og tro på tankens evne til at løse alle problemer saa at læseren nødvendigvis rives med.

Kroman hævder at tankens opdragelse er alfa og omega. Vor ulykke er at vi så at sige slet ikke kan tænke (side 48). Ja, side 50 påstår han endog, at grunden til folkenes nedgang er den at menneskene ikke kan ordne de voksende forestillingsmasser. For at bøde på tidens brist bør vor lærde skole undervise i alle mulige fag, især naturfag, og han polemiserer mod Grundtvig (side 146): »Kunde den gamle seer komme igen og på tilstrækkelig afstand betragte sit værk (??) — det skulde ikke undre mig om han med sit raske geniblik hurtig vilde finde kilden til de talrige skæve resultater (hvilke af dem var Grundtvig skyld i?) og med sin ualmindelige evne til at skabe begyndelser — måske til største overraskelse for adskillige tilhængere — selv energisk vilde udiåbe: matematik og naturfag!« — Kroman synes at

have overset at Grundtvig for alderen 14—18 krævede naturfag (men rigtignok ikke matematik) — se Bang: »Opdragelsens og skolens historie« 2. udg. side 182—83.

Kromans bog kulminerer i en timeplan side 261, der giver 6—8-års børn 24 timer (!) ugenlig, 8—10-års børn 27 timer, 10—12-års børn 30 timer og 12—18-års unge 36 timer!

Undertegnede har så godt som nogen været hildet i Kromans pædagogiske lærdomme og har som seminarie-lærer i pædagogik doceret dem i mange år. Men omsider er jeg kommet til at tvivle stærkt på rigtigheden. For det første gør man med alderen den erfaring at klarhed og kundskaber ikke er nok, men hovedsagen er evnen til at udføre hvad man vil; det er ikke nok at ville — man må »gøre det« med. »Tænke det, ønske det, ville det med — men gøre det, nej, det skønner jeg ikke« — er Peer Gynts pædagogiske program. Tidligere forstod jeg ikke hvorfor krigshistorien optog saa stor en del af vore historiske bøger, men folk som Cæsar, Cromwell, Joffre og Foch — det er dem, der har udført det vanskelige som andre har måttet lade ligge.

Fremtidens pædagogik vil komme til at dreje sig om det spørgsmaal: hvorledes skal vi lære menneskene at kunne? William James »Sjælelære« 1911 (oversat af Ejnar Aas) lægger vægten over paa villieslivet, ikke som grækerne, pietisterne, rationalisterne og de fleste senere pædagoger, Kroman medregnet, Kold dog ikke medregnet, på forestillingslivet. Det er måske betegnende at den ny pædagogik udgår fra Amerika.

Men hvad der især har faaet mig til at tvivle på Kromans pædagogik er en lille bog af dr. med. Poul Hertz: »Lille lærebog i skolehygiejne« (1918) der side 8—9 har følgende sætninger: »I pubertetsårene er der næsten altid en stilstand i de åndelige evners udvikling, og længere varende åndeligt arbejde falder de unge svært i disse år. Praktisk og legemligt arbejde er dem derimod

kært hvis de er sunde og raske . . . De unge trættes i de år hurtigt af intellektuelt arbejde . . . Udviklingen af de højere intellektuelle evner ligger for en stor del brak . . . derfor skal undervisning der forudsætter højere abstrakt tænkning (grammatik, matematik) ikke drives i pubertetsårene, men opsætter til efter puberteten hvorimod praktiske fag og realfagene passer godt for den tid.« Ejendommeligt at se hvorledes den moderne fysiolog stemmer med Grundtvig — eller omvendt.

Nu er det vel ikke muligt at give børnene helt fri for skolen i disse år eller muligt helt og holdent at give dem legemligt arbejde. Men to ting kan vi: indskrænke skoletiden og ophæve lektierne. Verdens største pædagog: C o m e n i u s (der foreslog 8 timers arbejdsdag for voksne) foreslog 4 timers skolegang for børn. Jeg har det socialdemokratiske parti i Danmark mistænkt for at det samtidig med kampen for 8 timers arbejdsdag for voksne a la Comenius finder ti timers dagligt pligtarbejde passende for børn.

Om ophævelsen af lektierne har den udmærkede skolemand O l a f L a n g e (der i sin tid var realskoleforstander i Haslev) i året 1928 skrevet en artikel i »Fyns tidende« hvori han hævder at mellem- og realskolen ved energisk arbejde i timerne kan lade børnene være helt fri for hjemmearbejde. Hr. Lange er en erfaren mand, og når han siger at børnene kan komme lige så vidt uden lektier, så tror jeg ham. Det er den største synd vi gør mod vore børn at vi lader dem være i skole 6 timer daglig og så læse lektier et par timer derefter. Det er strengt at høre en dreng sige når man kalder ham ind til lektierne: »Jeg vilde så gerne lege lidt endnu.« Man skulde synes at naar børn spærres inde og sættes på pinde i 6 timer daglig aldeles imod deres natur, så kunde det være nok.

I pubertetsårene (fra 13 til 16) ligger borgerskoleeksamen, mellemskoleeksamen, realeksamen og prælimi-

næreksamen. Der terpes matematik og mange folks grammatikker. I 1. G. lærer børnene svensk, tysk, engelsk, fransk og latin.

Og det er synd for lærerne. For i de år da disse skal kæmpe mod naturen — i de år slår naturen igen, og alle de disciplinære vanskeligheder som vi kender så godt fra erfaring og fra skolehistorier fremstår. Nej, lad os give lærdommen til dem der gerne vil have den, men ikke kaste perler for svin.

I disse år fra 13 til 16 burde undervisningen være minimal, f. e. 2 timers daglig syssel med fremmede sprog og naturfag — så kunde man endda byde de unge nogle timer med sløjd og anden legemlig virksomhed (idræt, leg, eventuelt markarbejde). Der er vel dem der mener at man lettere lærer fremmede tungemål senere. I indledningshæftet til Methode Toussaint-Langenscheidt fremhæves at tiden efter 14—16 er bedre end tiden før for tilegnelse af fremmede tungemål. Dette gælder vist de fleste sprog, men f. e. den engelske th-lyd er meget vanskelig at lære for lidt ældre. Derfor tror jeg at engelskundervisningen i alt fald bør begynde ved 13-års alderen.

Der er dog ikke alene grund til at kritisere skoleordningen i pubertetsårene, men også til at kritisere ordningen af 1. og 2. »mellem«. Børnene går i skole fra 8—2. Inden de kommer hjem og får spist til middag, er dagens bedste timer gaaet. **Vi tager solskinet fra vore egne børn.**

Det er alt for lang en skoletid. Og det er alt for mange fag vi byder børnene. Et fag som *m a t e m a t i k* burde ikke findes i børneskolen. 17-års mennesker kan lære den matematik på den halve tid. Vi tager i vor skole alt for lidt eller slet intet hensyn til hvilket tidspunkt der er gunstigst for de unges tilegnelse af et stof. Og det er i det hele taget utroligt hvad folk kan sætte til livs i 17—18-års alderen.

De saakaldte *n a t u r f a g* der har dette navn fordi

de handler om naturen er i sin tid ført ind i skolen for at danne en modvægt mod de såkaldte ånds-fag, f. e. historie, jfr. Kromans »M. og m.« Medens ånds-fag i alt fald for børns vedkommende især opdrager fantasien, henvender naturfagene sig til tænkningen. Men hvis disse virkelig skal danne en sådan modvægt, må de drives uden bog. Vi trænger her i landet til et forbud mod lektiebøger i børneskolen i overensstemmelse med Olaf Langes ovenomtalte udtalelser. Uden bøger kan naturfagene vække interesse hos børnene. *Bøger svækker interessen* — og er dyre for hjemmene.

Geografi har i vore dage nærmet sig noget til at være naturfag. Det kan det dog aldrig blive i pædagogisk forstand. Bortset fra lidt stjerne-kiggeri og lidt hjemstavns-lære kan dette fag ikke komme til at hvile paa direkte iagttagelse af naturen. Vel kan man som surrogat for denne bruge kort, og jeg vil også påstå at kortforståelse er geografiens eneste eller i alt fald vigtigste formål. Men det er ingen nytte til at børn lærer bøger på op til halvtredie hundrede sider som f. e. C. C. Christensens, bøger der handler om alle hånde uvedkommende mærkværdigheder i lande som ikke een procent af danske børn får at se.

Ogsaa historiske lærebøger ødelægger børns Interesse for faget, og det samme gælder religion. Man skulde ikke tro — naar man ser disse store lærebøger som bruges i geografi og historie i mellemskolen — at vi lever i Kristen Kolds fædreland. Endnu mere gælder dette naturligvis faget religion. Lektier i bibelhistorie modvirker formålet, i lærebog ligeså. Faget burde hedde bibelhistorie og lektier være forbudt. Paulinske skriftsteder er i særdeleshed ikke barnemad.

Om Sprogene i mellemskolen har jeg kun det at sige at modersmaalet står i skammekrogen, og det er paradisk at man tager fat paa tysk grammatik før de unge kender den danske som de tit ikke får lært

i det omfang som er nødvendigt for dem når de skal skrive dansk stil.

Den almindelige børneskole, især som den former sig på landet paa øerne med hver anden dags skolegang gør samme synd som mellemskkolen (rigtignok kun hver anden dag): den tager solskinet fra vore børn. Og den af somme saa højt priste vestjyske skolegang hvorefter børnene i almueskolen har 36 timer ugl. i vinterhalvåret rammes ogsaa af denne kritik.

Og så bliver den almindelige børneskole ved til 14-års alderen. Efter loven af 2. maj 1855 kunde børn udskrives ved 13-års alderen. Dette blev desværre ophævet 1899. Men ved 13-års alderen burde, i følge det ovenfor sagte, skole- eller undervisningspligten ophøre.

Endelig burde denne pligt — ligeledes i følge skolehygiejnens oplysninger — ikke indtræde før barnets 8. år (se Holst: »Skolehygiene« side 25). Ved 7-års alderen har børn en svaghedsperiode samtidig med tandskiftet, og man kommer altså til det resultat at skole-undervisningspligten bør vare i 5 år, fra barnets 8. til dets 13. år, hvis man skal tage hensyn til skolehygiejnens krav.

Herefter skulde altså skole-undervisningspligten indskrænkes med eet år først og eet år sidst. Man vil se at denne tanke ikke har noget med undervisningspligtens ophævelse at gøre. Tanken herom er reaktionær hvorved jeg mener at dens gennemførelse vilde gøre vort folks kulturtrin ringere. Den som ikke kan læse er i vore dage stillet langt ringere end den der har denne færdighed. Ligesom Børnene må værges mod for megen skolegang både i alt og daglig, må de værnes mod ringe kårs sandsynlige resultater. De største fremskridt i Danmark har årstallene 1781, 1788, 1791 og 1814, og tre af Danmarks bedste mænd bar navnene: kronprins Frederik, Reventlow og Colbjørnsen. Vort Folk er ved undervisningspligten løftet højt i kultur over de folk der ikke

har den, og den halve million analfabeter i New York (hvoriblandt verdens værste forbrydere) danner et farligt element i det amerikanske samfund.

Det er dog klart at den almindelige børneskole med gennemsnitlig 18 timer om ugen ikke er saa skadelig som mellemskolen der byder eleverne det dobbelte. Vor ungdom enerveres gennem denne skole, mister på grund af de mange lektiebøger og de mange timer al interesse. Man taler om at det er vanskeligt at vække mennesker til aandeligt liv. Men igennem skolen vaccinerer vi ungdommen derimod. Det er derfor nødvendigt at reformere særlig denne del af vort skolevæsen. Alle disse eksamener: borgerskoleeksamen, mellemskoleeksamen, realeksamen, præliminær-eksamen burde erstattes af en lille »sejstenårs-eksamen« med få karakterer.

Ifølge det foregående skulde vi altså — efter hygiejens krav — have en skole for børn i den alder, da de gerne vil tage imod: altså for tiden fra 8 til 13 med gennemsnitlig 2—3 timer om dagen med hovedvægt på modersmålet hvorved vi giver børnene mulighed for at til egne sig alt i fremtiden.

Når så den almindelige børneskole afslutter ved 13-års alderen, kan vi få en virkelig enhedsskole frem ved at lade gymnasiet tage ved der, arbejde med halv kraft i de vanskelige pubertetsår (højst 4 timer daglig) og derefter med 36 timer ugl. fra 16 til 19.

Her må jeg gøre en indvending mod Olaf Lange, en indvending mod den tanke at børn i 13—16 års alderen skulde kunne holde til 6 timers daglig spændt opmærksomhed. Ingemann indskyder i sin skildring af den rædselsfulde skole i Slagelse følgende ord om sig selv: »Skulde han have gennemgået hvad man senere kaldte en udmærket forskole med en forskellig lærer hver time og med lige opmærksomhed, flid, alvor og orden i 6 dag-

lige skoletimer, var han upåtvivlelig blevet ødelagt eller dog kuert i sin frie naturlige selvudvikling«.

En anden indvending mod 6 timer daglig er den at børnenes sundhed kan lide derunder aldeles direkte. Rygradsskævhed og dårlig fordøjelse er naturlige følger deraf.

Idet jeg går ud fra at 8-års alderen er mere passende end 7-års alderen til skolens begyndelse, og idet jeg tillige minder om at 8-års alderen i Danmark svarer til en tidligere alder i sydligere lande så at når Comenius sætter børneskolen til alderen 6—12, svarer det nogenlunde til 8—13 i Danmark — skal jeg som modstykke mod Kromans timeplan foreslå følgende idet jeg på forhånd m. h. t. gymnastik skal nøjes med at henvise til Hertzes »Skolehygiejne« side 13, til Holsts »Skolehygiene« side 85—90 (udg. 1909) og til en fortrinlig artikel af R. P. Nielsen, Klodskov, i »Vor ungdom« for januar 1928. Da der kun er få studenter af den gammelsproglige retning, og da det er en væsentlig fejl ved den nysproglige at den ikke har græsk, foreslaar jeg disse to retninger slået sammen med udelukkelse af den smule matematik og naturfag som den nysproglige retning hidtil har budt på.

Om s a n g skal jeg kun sige at da jeg gik i almueskolen lærte vi at synge ved at indlede de fleste timer med sang hvilket vist er bedre end megen sangundervisning i fastsatte timer.

Dersom man i de sidste gymnasieår underviser ungdommen i filosofi, kan studenterne undvære det filosofiske rusår ved universitetet og tage fat straks på et embedsstudium saa de fleste vil ikke spille tid ved et år mere i skolen. Men dette år (18—19) vil fuldkommen opveje mellemskolens mindre timetal.

Endelig skal jeg fremhæve at både etaterne og mange private er ved at foretrække eller vilde være tjent med at foretrække studenter frem for realister.

	8-10	10-13	13-14	14-16	16-19	16-19
Gymnastik		2	2	2	3	3
Sløjd-håndgerning		3	2	2		
Tegning		2	2	2		
Skrivning	2	2				
Regning	2	3				
Matematik						6
Naturfag m. geog.		2	5	5		8
Historie		2			3	3
Bibelhist. (Rel.)	2	2	2	2	2	2
Filosofi					2	2
Dansk (m. svensk og oldn.)	6	6	5	5	5	5
Engelsk			6	3	4	
Tysk				3	4	
Fransk					4	4
Latin					3	
Græsk					3	

Undervisningspligten bør ifølge det sagte kun gælde dansk, skrivning og regning.

I overskriften har jeg lovet at sige et par ord om seminariet, og det er da også naturligt at spørge: har en sådan skoleplan som den skitserede nogen betydning for seminariet? bør dette være som det er eller anderledes?

Engang gav jeg en klasse seminarieelever en stil for om læreruddannelsen og bad dem skrive frit deres mening om fejl ved det værende og fremsætte forslag til noget bedre, og der var én der skrev en højst interessant stil:

Seminariets ulykke er de mange fag. Det er umuligt for noget menneske at interessere sig for femten fag (som vi har nu — indtil 1930). Interesse kræver koncentration. Ingen kan koncentrere sig om femten fag. Derfor — skrev han — burde fagene deles i to grupper: obligatoriske og fakultative — således at alle fag var på seminariets timeplan, men eleverne

skulde selv afgøre, om de vilde komme og deltage i de fakultative fag eller ej.

Obligatoriske burde følgende fag være: dansk (med svensk), skrivning, regning, tegning, sløjd-håndgerning, pædagogik og praktik. Disse fag giver under vor nuværende ordning tolv karakterer.

Fakultative burde seminariets øvrige nuværende fag være samt engelsk, tysk og fransk — ogsaa tolv karakterer.

Firårig uddannelse efter optagelsesprøven.

Hvis en elev sætter sig til mål at blive lærer på landet, må han vælge de dertil nødvendige fag. Vil han til købstaden eller København, vælger han mere frit hvad der interesserer ham. Forudsætningen herfor er at ethvert embede opslås med fag som ved latinskoler og real-skoler.

Ved denne reform vilde seminarierne — således endte han — blive en m e n n e s k e l i g indretning, og vi vilde få lærere, der var dygtige i de fag de selv havde valgt.

Saa vidt min elev, og den ved bedst hvor skoen trykker som har den på.

Jeg ved godt at mange lærere savner kendskab til fremmede sprog. Det gør de dog selvfølgelig ikke just fordi de gerne vilde undervise deri, men fordi de føler sig usikre i mange tilfælde. Det er derfor rigtigt at der gives undervisning deri på seminariet inden for timeplanen. Fejlen ved det nuværende forhold er ikke at de fremmede sprog er fakultative, men at de ligger uden for timeplanen, ud over de 36 timer. Da imidlertid kun de færreste kommer til at undervise i fremmede sprog og matematik m. m., er det rimeligt at de fag er fakultative.

Det er klart at min elevs forslag bliver det samme selv om man deler fagene på en noget anden måde. Men det er også klart at man kan skærpe kravene ikke så lidt når man gør en del fag fakultative.

Min egen mening er for øvrigt at vi burde gøre f. eks. tre af vore seminarier til studenterseminarier så at stu-

denter der på to år kunde tage lærereksamen efter at have lært dansk, skrivning, regning, tegning og praktik m. m. — og ligeledes burde en del seminarier, f. eks. 6, være for særlig flinke præliminarister og realister som kunde gøre sig færdig på tre år når fagene blev tilrettelagt for dem. Ligesom i studenterseminarierne måtte man lægge særlig vægt på dansk o. s. v. som ovenfor nævnt. — Endelig skulde den sidste del af vore seminarier, altså en halv snes, være som nu, men med fire år efter optagelsesprøven. For at man ikke skal tro at jeg mener de sidste seminarier er de ringeste, vil jeg tilføje at jeg vilde foretrække at være lærer ved et af dem idet jeg sætter mest pris på at få mine elever »lige fra ploven« ligesom jeg også har haft mest glæde af de folk jeg har haft med at gøre fra begyndelsen af præparandklassen og som jeg har fulgt helt igennem.

Jeg foreslår følgende timeplan:

	1. Kl.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.
Gymnastik	3	3	3	3
Sang	2	2	1	1
Sløjd-håndgerning	2	2	2	2
Tegning	2	3		
Skrivning	2	1		
Regning	3	3		
Matematik	4	4		
Fysik	4	4		
Naturhistorie	3	3		
Geografi	2	2		
Historie	2	2	2	2
Religion	3	3	3	3
Dansk (med svensk)	4	4	4	4
Engelsk			5	5
Tysk			5	5
Fransk			2	2
Pædagogik			3	3
Praktik			6	6

Een time praktik daglig i tredje og fjerde klasse er vist mest passende. Både vil den give begyndere nok at gøre, og de fleste øvelsesskoler kan ikke præstere mere.

Hvad lærere ønsker ud over det seminarier giver, må de søge på lærerhøjskolen.

Det er klart at færre timer i mellemskolen og udskyden af faget matematik i børneskolen er argumenter for min elevs forslag om læreruddannelsen.

For samme taler dette at flere og flere dog vist er ved at få øjet op for at vi først og fremmest sender vore børn i skole for at få dem lært at læse, at skrive og at skrive ret (f. eks. hævdet i fjor gennem radioen af landstingsmand Ludvig Christensen). Heraf følger at dansk frem for noget andet fag bør være seminariets hovedfag, især dansk analyse med grammatik hvorigennem eleverne lærer ikke alene først og fremmest det som de netop skal undervise i i børneskolen, men også selv at skrive stil ligesom også analysen er en nødvendig forudsætning for dem der skal lære svensk, tysk og andre fremmede mål.

Vore seminarier har en fejl: de er som institutioner for små så at der findes seminarielærere med 5—6 fag. Men det siger sig selv at ingen kan være specialist i så meget. Tre fag burde være maksimum. Man kunde bøde på denne fejl ved at fordoble købstadseminarierne og nedlægge de landsbyseminarier der er mindst heldigt stillet m. h. t. øvelsesskole og bygninger.

Professor Kroman der endnu var en ung mand da han skrev »Maal og midler« ender denne bog med tillid til at fremtidens skole engang vil komme til at se ud omtrent som han har tegnet den og med håbet om at modersmålet skal blive det centrale fag. Dette håb er ikke sket fyldest i vore mellemskoler og gymnasier. Jeg tør ikke være så tillidsfuld som Kroman, men håbet deler jeg til fulde.

S. P. N. Togeby.

LIDT FRA REGNEUNDERVISNINGENS OMRAADE.

1. Tabellen.

Hvad Alfabetet er for Læsningen, er Tabellen for Regningen. Ligesom man maa kende Bogstaverne for at kunne lære at læse, maa man kunne Tabellen for at lære at regne. Derfor bør Børnene saa tidligt som muligt begynde at lære Tabel og derefter fortsætte med Tabeløvelser hele Skoletiden igennem. Jo mere sikker et Barn bliver i Tabellen, des større Regnefærdighed faar det.

Jeg lader i Reglen Børnene begynde at lære baade Gange og Divisionstabel i 8 Aars Alderen — men ikke efter en trykt Tabel, som det vistnok ofte skete i »gamle Dage.« Børnene fik f. Eks. 6-St Tabellen for som Hjemmelektie. Saa gik det for sig paa den Maade, at Barnet derhjemme tog den trykte Tabel frem, fandt 6-Stykket og begyndte saa at ramse op som »Kæp i Hjul«: 6 Gange 1 er 6, 6 Gange 2 er 12, 6 Gange 3 er 18 o. s. v., indtil det hele var lært udenad som en Remse, der ikke var forbundet nogen Tanke med. Det vigtigste, Forstaaelsen af 6-Stykket, kom sikkert ofte til at mangle. Og i Regnetimen i Skolen havde Barnet vel mangan Gang Tabellen liggende opslaaet ved Siden af sig; det var saa nemt under Regningen, hvis man ikke lige i Øjeblikket kunde huske, hvad f. Eks. 7 . 8 er.

I min Skole er trykte Tabeller bandlyst; vi har ingen Brug for dem, ja, jeg mener, de er skadelige. Nej, Barnet maa selv skrive Tabelstykket op paa et Stykke Papir hjemme og aflevere det paa Skolen næste Dag. Derved bliver det

at lære Tabel i Virkeligheden at løse en Række smaa Regneopgaver, og der vindes Forstaaelse af, hvad Tabellen er. — I mange trykte Tabeller staar f. Eks. 7's Stykket i Multiplikation saaledes opført:

$$\begin{aligned} 7 \cdot 1 &= 7 \\ 7 \cdot 2 &= 14 \\ 7 \cdot 3 &= 21 \\ 7 \cdot 4 &= 28 \text{ o. s. v.;} \end{aligned}$$

men denne Opstilling er efter min Mening uheldig, hvorfor jeg forlanger, at Barnet skal bruge følgende Opstilling:

$$\begin{aligned} 1 \cdot 7 &= 7 \\ 2 \cdot 7 &= 14 \\ 3 \cdot 7 &= 21 \\ 4 \cdot 7 &= 28 \text{ o. s. v.} \end{aligned}$$

Denne sidste Maade at skrive Tabellen op paa er absolut den bedste; det første Tal i hver Linie siger nemlig, hvor mange Gange 7 skal tages, og Barnet lærer paa den Maade snart at forstaa, hvad $5 \cdot 7$, $8 \cdot 7$ o. s. v. betyder.

Naar Barnet har skrevet Tabelstykket op, skal det dernæst lære »Tabeltallene« udenad. I 7's Tabellen saaledes: 7—14—21—28—35—42—49—56—63—70. Kan Barnet disse Tal paa Fingrene, vil det snart kunne svare hurtigt og rigtigt paa Spørgsmaal i 7's Tabelstykket baade i Multiplikation og Division.

I Skolen hører jeg Børnene paa Tabellen. Kan de ikke svare hurtigt paa Spørgsmaalene, maa de af og til nævne mig alle »Tabeltallene« i Rækkefølge i det Stykke, de har for. Naar de faar det næste Tabelstykke for til følgende Skoledag, lader jeg ofte hele Klassen nævne »Tabeltallene« i dette i Kor nogle Gange. Og for de mindstes Skyld kan man nu og da tage Kuglerammen frem og paa denne ligefrem »vise« dem Tabellen, f. Eks. 1 Gang 4 Kugler, 2 Gange 4 Kugler o. s. v., og Børnene kan saa tælle Kuglerne sammen; det er at nævne Tabeltallene i Kor:

4—8—12—16 o. s. v. — Reglen er, at Børnene har Tabel for hjemme til hver Skoledag.

Naar man anvender den Metode, som her er skitseret, til at lære Børnene Tabel paa, er det min Erfaring, at de fleste Børn ved Oprykningen fra yngste til ældste Klasse (toklassedelt Skole) er ret sikre i den lille Tabel. I ældste Klasse tager vi saa fat paa »den store Tabel«, der dog langt fra er saa vigtig som den lille Tabel, da den i Virkeligheden kun er en Udvidelse af denne.

Ogsaa den store Tabel skal Børnene skrive op hjemme og aflevere paa Skolen. 18:Tabellen f. Eks. skal skrives paa følgende Maade:

$$2 \cdot 18 = 20 + 16 = 36$$

$$3 \cdot 18 = 30 + 24 = 54$$

$$4 \cdot 18 = 40 + 32 = 72 \text{ o. s. v.}$$

Den store Tabel bliver paa den Maade en Øvelse i hurtig Udregning, hvad der stadig tilstræbes. Kan Barnet ikke ved Overhøringen hurtigt svare paa, hvad f. Eks. $7 \cdot 18$ er, maa det i en Fart kunne nævne de tre Tal 70—56—126. Sikkerhed i den lille Tabel bliver saaledes en Betingelse for at kunne anvende den store Tabel, og en mekanisk Udenadslæren af »Tabeltallene« i den store Tabel er ikke nødvendig, ja tilstræbes end ikke. Hurtig Udregning ved Hjælp af den lille Tabel er det vigtigste.

2. Hjemmeregning og Prøveregning.

I min Skole bruger vi Landsbyskolens Regnebog af Novrup m. fl. Den er god, fordi den er timedelt, og den har en Mængde Opgaver til Opøvelse af Børnenes Talfærdighed og rent mekaniske Regnefærdighed; men efter min Mening har den alt for faa »ikklædte Opgaver.« De fleste vil vist nemlig være enige om, at Regneundervisningen har et dobbelt Maal: 1) at bibringe Børnene Talfærdighed, Regnefærdighed, 2) at udvikle Børnenes Tænkeevne, deres logiske Sans. Af Hensyn til det sidste har vi ved Regneundervisningen især Brug for de saakaldte iklædte

Opgaver, der giver Børnene noget at tænke paa, hitte ud af og opøve deres Skarpsindighed paa.

I Regning — om i noget af Skolens Fag — kræves der megen Selvvirksomhed af Barnet, hvis der skal naas et tilfredsstillende Resultat. Jeg finder det derfor fornødent at give Børnene Hjemmeregning for. Ældste Klasse gaar i Skole 4 Dage ugentlig om Vinteren og 2 Dage ugentlig om Sommeren. Om Vinteren har de regelmæssig Hjemmeregning 2 Gange om Ugen, nemlig til de Dage, der følger efter de 2 Dage, da de ikke er i Skole. Paa tilsvarende Maade kan yngste Klasse faa Hjemmeregning om Sommeren, da de gaar 4 Dage ugentlig i Skole. Yngste Klasse har ogsaa ofte Hjemmeregning om Vinteren. — I ældste Klasse, til Dels ogsaa i yngste Klasse, bruger jeg som Opgavesamling til Hjemmeregning H. Frederiksen og Jakob V. Pedersen: Børneskolens Regnebog, 2. og 3. Del, der bl. a. har en Mængde gode iklædte Opgaver.

Hvis man ønsker at faa noget at vide om Børnenes Standpunkt i Regning, kan man jo afholde Prøveregning med dem, og dette bør man ikke undlade at gøre en Gang imellem. Til blot at prøve Børnenes Talfærdighed, deres mekaniske Færdighed i de fire Regningsarter kan man anvende de trykte Blanketter til Standpunktsprøver i Regning, der har været omtalt i »Folkeskolen«, og som kan faas ved Henvendelse til Kommunelærer, mag. art. Henning Meyer, Hattensens Allé 4³, København F. Jeg har i min Skole anvendt disse Blanketter og fundet Tilfredsstillelse derved, saa jeg kan anbefale det til andre. Det viser sig, at Børn, hvis Tænkeevne kun er ringe, og som derfor har meget svært ved at løse iklædte Opgaver, dog kan have en ret god mekanisk Regnefærdighed i de fire Regningsarter med hele Tal.

H. Rørbæk Madsen.

.....

HÆVDELSE AF DET PERSONLIGE INDEN FOR FOLKESTYRE.

Vi Mennesker ejer den lykkelige Evne at kunne idealisere Forholdene, vi lever under. Denne Evne hjælper til at udjævne Forskelle mellem rige og fattige, idet ens Lykke og Tilfredshed ikke absolut afhænger af ens ydre Forhold, men mere er en indre Sindets Tilstand. Ydre Velvære formaar engang ikke at skabe virkelig Glæde. Vi kender det fra Historien om den lykkeligste. Det viste sig, at denne var en fattig Hyrde, som ikke ejede saa meget som en Skjorte til Kroppen. Et Mindstemaal af Livsgoder synes at være tilstrækkelig, for at et Menneske kan leve et sundt og tilfreds Liv. Et sundt Menneskeliv kan ikke leves, uden at der vil være mangt og meget, man er utilfreds med, og det af gode Grunde. Der er Mennesker, der lader alt »gaa sin skæve Gang«. De er tilfredse med alt og alle. Den Slags Mennesker regner man ikke for at staa højt, menneskeligt set.

Sjældent ejer de Energi nok til at hjælpe med til at løse de Opgaver, der bliver lagt hen til hvert Slægtled. De arbejder ikke paa langt Sigt. Der er andre, som ikke blot er utilfredse med Tilstandene, som de er, men som mener, at de bør og kan forbedres. De er ikke tilfredse med, at de selv lever under gode økonomiske Kaar, naar de ved, at mange, der sulter, kan blive hjulpet. Heller ikke slaar de sig til Ro med, at de har en vis Frihed, saa længe de ved, at Tusinder lever under Slavekaar. De nøjes ikke med det, som Døgnen byder dem, men de føler ogsaa, at de skylder at arbejde for Fremtiden, den Fremtid, der gerne skulde føre ind i eller afløses af Evigheden. Den, der lever med Evigheden for Øje, kan ikke andet end være utilfreds med mangt og meget. Sammenligningen mellem det timelige og

det evige, mellem det uretfærdige og det retfærdige, gør, at han bliver kritisk. Han lærer at tænke selv. Det er egentlig voveligt at tænke selv. Tanker er paa langt nær toldfri. Bliver det til ufrugtbare Tanker uden tilsvarende Handlinger, svækker det Karakteren, og man bliver en samvittighedsløs Person. Man taber Respekten og Ærbødigheden for sig selv og andre. Fantaserende, drømmende Idealister er som Konger uden Riger, det er Generaler uden Hære. Det er Menneskets Ret at tænke og tale frit. Det tror de fleste da. Al Folkefrihed gaar ud derpaa. De fleste Lande praler dog nok af en Frihed, som de ikke besidder, i alt Fald lever de fleste Mennesker i den Tro, at de ejer Friheden, skønt denne sikkert i Almindelighed nærmest eksisterer i Fantasien. Skal Tanke- og Talefriheden ske sin Ret, saa vil det ogsaa give sig Udslag i Handling. Handlingen er den realiserede Tanke. Først da faar Tanken levende Form. Det er farligt at tænke selv, fordi der følger Ansvar med ens Handling, men den, der tager Ansvaret for sine Handlinger, oplever ogsaa, hvad det er at leve som Menneske. Først da kommer det særegne frem hos Mennesket. Jo større Frihed, der gives Mennesket, desto bedre kan man ogsaa vente, at den enkelte faar Lov til at udvikle sig og naa op paa et højere Stade end dem, der paa Grund af Undertrykkelse er forhindrede i at handle paa eget Ansvar. Gaar vi ud fra, at det er Menneskets gudgivne Ret at pleje og udvikle dets særlige Anlæg og Evner, som Gud har udrustet det med, saa skulde man antage, at det maatte være Samfundets, Statens Opgave at hjælpe med dertil. Meget har Mennesker til fælles med hverandre, men det særegne for den enkelte er hans personlige Eje, som ingen har Ret til, ja, i mange Tilfælde ikke formaar at tage fra ham. Det er ikke givet Mennesket uantastet at besidde denne Ret. Der maa stadig kæmpes derfor. Den personlige Frihed raader kun der, hvor Mennesker er vaagne for dens Betydning, og hvor de staar Vagt om den. Den maa være dem kær som Livet. Denne Frihed til at tro, tænke, tale, handle, som Samvittigheden byder én, har Gang paa Gang været truet, saa modige Mænd har maattet vove deres Liv for at vinde og bevare den. Friheden inden for ethvert Styre vil altid være begrænset, og det er vanskeligt at afgøre, hvilket Styre der passer bedst til de forskellige Tider til at værne om den personlige Frihed. Lærer M. Lambertsen sagde i sit Foredrag ved Elevstævnet paa Haslev Sem. i 1928, at den Skoleform var raadende, som pas-

sede bedst til Tiden. I alt Fald maa etnvert Styre vokse op af Tidens Krav. Det er nemlig ikke nok at give gode Love. Der maa ogsaa regnes med den offentlige Mening, og Vejene og Midlerne til at gøre en udstrakt Frihed paa Papiret til intet er mange. To Synspunkter vil altid gøre sig gældende. Spørgsmaalet om den enkelte skal være en Lov for sig selv, eller Majoriteten, Staten, Kirken skal besidde Autoriteten. Skal Mennesket opdrages til at følge sin egen Samvittighed, eller skal det først og fremmest lære at følge Mængdens? Statsmænd frygter for at give den enkelte Lov til at tænke selv. Hvor bliver Staten af, hvis dens Indbyggere nægter at følge umoralske Love? Derfor kunde Præsident Coolidge skrive, at Folk ikke skulde kritisere Landets Love. Var en Lov uretfærdig, vilde det være den bedste Maade at afskaffe den paa ved, at man søgte af al Kraft at gennemføre den. Her møder vi Staten i ren Kultur. Enkelte Mennesker kan blive saadan grebet af Jesu Kristi Liv og Lære, saa at de ganske bogstaveligt prøver paa at leve som han.

Bjergprædikenen griber mange som det ideelleste, der er skildret. Saadan skulde Mennesker leve; men den handler om Guds Rige og et kristent Liv, men hvis dette skal gennemføres i Praksis, vil det saa ikke omstyrte Staten og den verdslige Orden? Statsmændene tror ofte, at det vil. Samvittighederne maa underlægge sig Staten, og derfor maa de bindes. Det sker højtideligt ved, at man i Guds Navn sværger paa, at man vil arbejde for det engang vedtagne. Heri ligger vel nok Hemmeligheden til, at Kristne har kunnet leve i saa meget Bedrag og begaa saa mange Uretfærdigheder; for man havde sværget i Guds Navn at være sit Land eller Samfund tro.

Man glemte: »Man bør adlyde Gud mere end Mennesker.« Guds Love staar over alle menneskelige Love. Repræsenterer Kirken disse, saa har Paven Ret, naar han hævder, at Kirken staar over Staten. En Artikel i et Blad har følgende til Overskrift: »Vil Højesteret sætte Gud fra Tronen?« Professor i Teologi ved Universitetet i Yale, Dr. Douglas Clyde Macintosh, er blevet nægtet Borgerskab af Dommeren Burrows. Han er nu ikke den eneste, som det er blevet nægtet, men der lægges gerne mere Mærke dertil, naar en betydelig og anset Mand faar nej. Dommeren siger blandt andet. . . . »Juni 1929, det viser sig, at Ansøgeren betragter sin Lydighed (: Allegiance) først til Guds Vilje og vil ikke paa Forhaand love at bære Vaaben til Forsvar for de Forenede Sta-

ter under alle Forhold, men kun, hvis han troede, at Krigen var moralsk retfærdig; det er bestemt, at Ansøgeren ikke er knyttet til Principper af de Forenede Staters Konstitution, og endvidere fastslaaet, at Ansøgningen om Borgerskab er nægtet.« Dette er kun paa et enkelt Omraade i Frihedslandet Amerika. Det er stadig et aabent Spørgsmaal: Skal den enkelte have Lov til at følge sin Samvittighed, eller skal han paatvinges Mængdens? Mange er klar over, at det enkelte Menneske maa og skal følge sin Samvittighed. Den er dets højeste Autoritet og Dommer. Afskaffer vi den, saa bliver der ingen fast Moral i Samfundet. Derfor kan vi kun tilraade den enkelte at følge sin Samvittighed og aldrig gaa paa Akkord, naar den taler, selv om han har Mængden imod sig. For den troende gælder det om at have den oplyste Samvittighed, saa den ikke leder ham paa Vildspor. Den er vor Herres lille Ven og den højeste Autoritet for det enkelte Menneske. Det er klogere at følge dens Røst end Majoritetens. Hvor er vi Kristne nogle elendige Stymperer. Vi vover saa lidt for vor Tro. Hvor er de bekendende Kristne inden for Menigheden, naar det gælder? De synes faa. Pastor Carl Moe vovede at stemple Løgn som Løgn, selv om den blev ovet af Mænd i den danske Regering. Derfor blev han domt som Forbryder; men hvem vilde ikke hellere have været i hans Sted end Ministrenes? Denne enkelte Daad gjorde maaske mere godt end 1000 Prædikener, eller hjalp til, at disse fik lidt Indhold og Mening. Skal Livet leves rigt og stærkt, da maa man bekende sig til det, man lever og virker for. Det gælder ikke mindst Guds Rige. Hvordan end Ledelsen er, saa er det ikke raadeligt at handle mod sin personlige Overbevisning. Den, der følger den, vil før eller senere høste Frugten deraf. De første Kristne blev Martyrer, fordi de ikke blot prædikede, men levede Kristendom. Jeg frygter for, at vi for meget bliver staaende ved det første. En ung Mand, der vil hævde sin Mening i vor demokratiske Tid, vil finde, at Folkestyret paa mange Omraader prøver paa at uniformere alt og alle. Hvor dette gaar vidt, truer det med at opsluge det individuelle. Det er det triste ved en socialistisk Tid, at det gør det vanskeligt eller umuligt for en ung Mand at handle paa eget Ansvar, fordi han skal følge Trop med Mængden.

Jeg talte paa min Tilbagerejse til Amerika med en Emigrant, der snart skulde forsøge sin Lykke i Amerika. Vi beundrede begge vore gode sociale Love i Danmark. Han

priste Henry Ford. »Ja, men,« sagde jeg, »saadan en Mand kan ikke eksistere i Danmark. Det er det triste ved det; for han vil blive bastet og bundet.« Det er sørgeligt, naar Folk bliver saa fattige, at de ikke har Raad til at arbejde, og naar Næstens Fattigdom forbyder mig selv at arbejde. Det er sørgeligt, naar Hensynet til Mængden stækker Vingerne paa den modige, saa han bliver en aandelig Svækling. Der kræves en høj Kultur til at kunne have et virkeligt Folkestyre, uden at den enkeltes Personlighedsliv udviskes eller forfladiges. Vi ser dette ved store Skoler. Mekanismen gør sig her stærkt gældende. Slavisk ligner de hinanden paa et Haar — eller Haarfaconen. Jeg tænker paa Forstander Sandbæk, der sagde i Toget derhjemme om Sønnen, der skulde paa en vis Skole: »Saa vil han ogsaa snart ligne alle de andre Aber.« I Reglen vil det nok gaa saadan, hvis det lykkes Skolen at dræbe den kritiske og dommende Sans hos Eleven. Jeg har selv set og følt dette i amerikansk Skoleliv, hvor Uniformiteten, Ensheden, gjorde sig gældende. Selv blandt vellærte Studenter manglede de det Frisind, der taaler, at forskellige Opfattelser om noget, der er fastslaaet, bliver hørt. Det irriterer og harmer dem. Man undres over det storartede Hykleri, der kan trives under saadanne Forhold. At man offentlig hylder det vedtagne, betyder ikke, at man tror paa dets Ret og privat retter sig derefter. Tværtimod; men man søger frem for alt at hævde det, der gør, at man bliver anset for en god og lovlydig Borger. Ens er vi Mennesker nu engang ikke. Enhver har sine Ejendommeligheder. Saa rig er Gud, at han har Raad til at udstyre os saa forskelligt. At alle disse Muligheder kan komme til Udfoldelse i Mangfoldigheden, maa være Maalet. Hertil skulde Samfundet hjælpe ved at værne om den enkeltes Ret. Demokratiet er derfor et daarligt Styre, hvor dette ikke sker; for man har saa ikke naaet til andet end en Karikatur af virkeligt Folkestyre. Vore Statsskoler forfejler i meget deres Maal, hvis de undertrykker og kvæler disse Ejendommeligheder, saa Eleverne bliver et Produkt af Massen. Det er maaske et vanskeligt Spørgsmaal at afgøre, hvorvidt den enkelte skal hente Forbilledet uden eller inden for sig selv. Autoriteten maa i alt Fald komme inde fra Menneskets eget Bryst. En fuldstændig Efterligner af Abraham Lincoln maa være en ynkelig Skikkelse. Han bliver en Genganger i de levendes Land. Hvor har Lærere her en stor Opgave i at forhindre, at sligt sker. For os, der tror, at vor

Personlighed kun finder sin dybeste og rigeste Udfoldelse ved at tro og følge vor Herre Jesus Kristus, maa det da være kært at lade hans Ord raade med al sin Autoritet. Vover vi som Kristne at gøre det? Naar jeg tænker paa, hvad Kirkesamfund har forlangt af deres vordende Præster, før de fik Lov til at tale Herrens Ord, saa synes det igen, at vi er blevet bundet til Mængdens Meninger. Jeg talte med en ældre Præst angaaende Kirkeforholdene. Han var enig med mig om, at visse Misbrug burde afskaffes, men hævdede, at det kunde ikke være anderledes. Kun ved et Kirkemødes Beslutning kunde det forandres. Er der nogen, der tror, at disse Misbrug afskaffes, hvis ikke en eller anden vover at gøre, hvad han feler er Sandhed og Ret? Ja, men gør du det, vil du blive kaldt for en Forrædder mod Land, Kirke o. s. v. Inden for frie Menigheder vil det i mange Tilfælde koste Præsten hans Stilling. Angaar det Kirkesamfundet, vil han blive udstødt af dette; for man skal have en fælles Lov for at bestaa. Det tror de fleste da. At Oplysningen skulde gøre det muligt, at dette kunde undværes, tror man ikke. I saadanne Forhold kan det være opmuntrende at tænke paa de store Skikkelser i Historien, som, skønt de blev regnet som Oprørere og dømt som Landsforræddere og Forbrydere, alligevel havde Sandheden og Retten paa deres Side, saa mange i Ly og Kraft af deres Liv og Gerning har faaet Mod til at leve et virksomt og fribaarent Menneskeliv. Hvilken stor Oprører var Luther ikke? Hvor var det svært for ham at bryde gennem gammel Vane og Fordom og bygge sit Liv alene paa Jesu Naade og hans Ord — ikke paa Menneskers Lære og Tanker derom og saa Guds Ord i anden Række. Der var og blev kun den ene Lutheraner. Den demokratiske eller oligarkiske Aand inden for den lutherske Kirke fik det snart ordnet saadan, at Mennesker, d. v. s. Ordets Tjenere, skulde aflægge Ed paa, hvad de skulde tro og lære. Alt blev igen fastslaaet, og mer og mindre har man trællet derunder siden Luthers Dage. Min Erfaring iblandt forskellige Retningsfolk er den, at man finder den stærkeste saakaldte Rettroenhed dér, hvor Uvidenheden er størst, eller hvor Samvittigheden er bundet, saa den ikke feler Skrupler ved at følge den fastslaaede Orden. Er dette ikke et Indgreb i Ordets, Evangeliets, enestaaende Autoritet? Skal den enkelte vel altid opofres for Mængden? Ypperstepræsten spaaede, at det var gavnligt, at et Menneske døde, end at hele Folket skulde gaa til Grunde. Det synes saa klogt. Jøderne

valgte Barrabas for Jesus, Verden for Guds Rige. Det skal en Kristen aldrig gøre. »Kun hvis Sonnen faar frigjort eder, er I virkelig frie.«

Hvad der skal hjælpe den enkelte til ikke at bryde ned, men bygge op, er, at han ved ikke at tjene sig selv, men ham, kommer ind i det Arbejde, som Gud har for med den Verden, som han elsker. Derved fremmer han Folkets bedste.

Diamond Lake Præstebolig, den 14. Februar 1930.

K. Jensen Hansen.

Adresse: R. 2. Lake Benton, Minnesota, U. S.

HASLEV SEMINARIUM i 1929.

I 1929 var det 20 Aar, siden jeg kom til Haslev for at begynde min Virksomhed ved Seminariet, og 10 Aar siden jeg overtog Stillingen som Forstander. Som saa ofte sagt, kan man knap forstaa, at den Aarrække er gaaet; men det er den, og nu skulde jeg saa fortælle gamle Elever lidt om, hvad 1929 har at føje til, hvad der alt er fortalt om de foregaaende Aar i tidligere Aarsskrifter.

Med Hensyn til Lærerkræfter, Fagfordeling og lign. er alt som i det foregaaende Aar. Elevantallet viser atter en lille Nedgang i Forhold til 1928. Da var der ved Aarets Udgang 29 Elever i III Klasse, 30 i II Kl., 28 i I Klasse samt 41 i Forberedelsesklassen. Ialt 128. Ved Udgangen af 1929 var der 28 Elever i III Kl., 27 i II do., 30 i I samt 30 i Forberedelsesklassen. Ialt 115. Nedgangen ligger væsentligst i F.-Klassen.

Til den afsluttende Eksamen i Maj—Juni Maaned be-

stod samtlige indstillede 29 Elever Prøven med følgende Gennemsnitskarakterer: 1 ug?, 1 mg×, 8 mg., 12 mg?, 6 g× og 1 g. Første Del af Prøven bestodes af 28 Elever (en udeblev, og en bestod ikke). Til Oprykningsprøven til II Klasse bedstod 26 af I Klasses Elever (1 bestod ikke, og 1 gaar formedelst Sygdom I. Klasse om). Optagelsesprøven afholdtes i Dagene 25.—28. Juni. Der indstillede sig 43 Aspiranter; deraf bestod 41, og af disse optoges det tilladte Antal 28 i I Klasse. Overlærer Pedersen, Lærere inderne Frkn. Andreassen, Cläessen og Kymer samt Lærerne V. Thure og S. P. Jensen-Rungsted, Haslev Kommuneskole, viste Seminariet den Ære at deltage i Censuren.

Blev der i 1928 ikke foretaget videre Omforandringer med Hensyn til Bygninger, kom der saa meget mere til i 1929. Dels af Hensyn til Omkostningerne udsattes Indlæget af Centralvarme i Hovedbygning og Gymnastiksal, der saa smaat var paatænkt i 1928, til i Fjor, dels af Hensyn til Forberedelse og Tilrettelægning af Arbejdet. Ved et Møde af Forretningsudvalget, hvem det ved Bestyrelsesmødet i Oktober 1928 var overdraget at fremme Sagen, den 6. April blev det overdraget Installatør Quist-Hansen, Haslev, at udføre Arbejdet i Henhold til indgivne Tegninger og Overslag. Det nødvendige Murerarbejde overdroges i samme Møde Murermester H. P. Hansen, Haslev.

Der havde været forskellige Planer om Anbringelsen af Indfyringskedlerne (enten ved den sydlige Ende af Seminariet, ved Nedrivning af de derværende Bygninger, eller i en ny Tilbygning mod Vest paa Midten af Hovedbygningen). Under en Undersøgelse af den mulige Anbringelse kort før Jul i 1927, hvor Seminarielærer Lambertsen tilfældig var paa Seminariet, foreslog han paany at undersøge den tidligere fremsatte Mulighed for at lægge det i den hidtilværende Kælder, hvis Beliggenhed var fortrinlig, dersom det ellers kunde anbringes der. Efter at det var konstateret, at en nødvendig Fordybning paa indtil 1 Meter kunde finde Sted, og der endda kunde blive

Afløb fra Kælderen til Kloaken, og efter at det havde vist sig, at der ogsaa kunde mures Røgkanal til den nordlige Skorsten, besluttedes det at uddybe Kælderen og anbringe to Kedler i det forreste Rum og indrette Brændselskælder i det uddybede større bagerste Rum.

Udgravningen (58 cm. i Dybden) og det nødvendige Murerarbejde udførtes i April og 1. Halvdel af Maj Maaned, saa Quist-Hansens Folk kunde begynde at samle Kedlerne i Slutningen af Maj.

Sammen med Indlæget af Varmerør i Gymnastiksalen, hvor en Del af Gulvet var fjernet, opmuredes Gulvpillerne, hvoraf nogle i Aarenes Løb var faldne om, igen, og nogle Gulvliggere fornyedes, ligesom der for bedre Ventilations Skyld indmuredes nogle flere Luftventiler under Gulvet. I Juni Maaned nedtoges de forskellige gamle Kakkellovne, og Anbringelsen af Radiatorerne i Klasseværelserne paa begyndtes.

Samtidig udførtes et andet stort Arbejde: Indretningen af et fysisk-kemisk Laboratorium. Det vilde være baade det nemmeste og billigste, om det kunde laves samtidig med de andre Arbejder. Da det tidligere Naturhistorie-værelse og Fysikværelse ikke var stort nok dertil, maatte vi inddrage Musikværelset og den lille Gang foran det. Døren derfra og ud i Gavlen tilmuredes; Skillerummet mellem Fysikværelset og Musikværelset brødes ned, og en Jerndrager lagdes op til at bære i dets Sted. Samtidig blev Gulvet brækket op, og Gulvpillerne underneden murede om i samme Højde, saa det »amfiteatraliske« forsvandt, og Gulvet i hele det nye Værelse blev plant. Dernæst indrettedes Stinkskab med Aftræk til Skorstenen. Ved Indretningen af dette ydede Næstformanden, Dr. Götzsche, udmærket Bistand, ligesom Doktoren ogsaa under det øvrige Arbejde gav mange værdifulde Raad og Anvisninger. Der indlagdes Ledninger til koldt og varmt Vand, der opstilledes 2 Blyvaske og en Udslagskumme med Afløb til Kloak, og endelig leverede Snedkermester Ahrens 5 nye Øvelses-

borde med dertil hørende Skabe og Skuffer. Der indlagdes 3 Gasblus ved hvert Bord, ligeledes 3 elektriske Stik-kontakter, og endelig anskaffedes 15 Sæt, dels fysiske — dels kemiske — Apparater, til Brug ved de Forsøg, Eleverne udfører parvis.

Musikværelset er flyttet op i bagerste Halvdel af 3. Klasse. Dette betydelige Arbejde udførtes i Juni—Juli og 1. Halvdel af August Maaned. Vi maatte dels af Hensyn til dets Afslutning, dels af andre Hensyn udsætte Skoleaarets Begyndelse 5 Dage til den 20. August. Men til den Dag var ogsaa de store Arbejder færdige. Klasseværelsernes Lofter blev der ikke Tid til at faa hvidtede, men vi haaber at faa det gjort sammen med andre mindre Arbejder i Løbet af Foraaret og Sommeren, saa Seminariet kan præsentere sig smukt ved den paatænkte Jubilæums-højtid. Der har, tør jeg nok sige, været almindelig Tilfredshed med de foretagne Forbedringer; særlig for Gymnastiksalens Vedkommende er Centralvarme af stor Behagelighed. Der hersker nu overalt en ensartet behagelig Temperatur. Endelig maa jeg tilføje, at der installeredes en Varmtvandsbeholder i Badekælderen, og dertil 8 Varmtvands- og lige saa mange Koldtvandsbrugere.

Med Hensyn til Omkostningerne har jeg beregnet Centralvarmeanlægget med det nødvendiggjorte Murerarbejde til 17070 Kr. og 65 Øre, og Indretningen af det fysiske kemiske Laboratorium med nødvendigt Tilbehør beløb sig til 5035 Kr. 94 Øre.

Af andre Arbejder, der udførtes senere i 1929, nævner jeg, at alle Vinduer i Hovedbygningen blev forsynede med Tætningslister indvendig, og der blev lagt nyt Tag paa Bygningen mellem Hovedbygningen og Gymnastiksalen. Den Jordmasse, der blev tilovers ved Kælderen's Uddybning, kørtes tværs over Fodboldbanen, og deraf anlagdes en Høj, der senere er beklædt med Græstørv, og som det er Tanken at anvende som Talerstol ved Fester, der afholdes i det fri bag Seminariet.

Jeg tror, De vil kunne forstaa, at de nævnte Forandringer har givet Anledning til adskillige Drøftelser og Forhandlinger, men jeg er meget glad for, at det er lykkedes at faa det ført igennem. Samtlige Arbejder er betalt, uden at det blev nødvendigt at optage noget Laan.

Af Udflugter havde den nye III Klasse efter første Dels Afslutning i Begyndelsen af Juni en vellykket Tur til Bornholm, hvorved de fik Lejlighed til at se Øens geologiske og historiske Seværdigheder. Ligeledes havde samme Klasse i de Dage, Optagelsesprøven varede, den traditionelle Udflugt til Møen, som sædvanligt gæstfrit modtaget af nogle af Borre Sogns Beboere under Hr. Førstelærer Lundkvists Medvirken. Efter Sommerferien i den Eftersommer, der sent vil glemmes paa Grund af sin Skønhed og sit stadige Vejr, havde III Klasse en Udflugt til Ringsted, Fjenneslev, Bjernede og Sorø og en do. til Vallekilde, Sejro Bugt, Dæmningen over Lammefjorden m. v., begge sammen med Seminarielærer Lambertsen.

III Klasse og jeg havde lidt senere vor aarlige Tur til Frederiksborg Slot; paa Turen dertil saa vi Roskilde Domkirke og Slangerup Kirke, den sidste under Vejledning af Sognepræst Hjørlund.

II og I Klasse har sammen med Seminarielærerne Jensen og Hougaard haft Udflugter til Faxe, Herfølge, Køge Aas, Lellinge Skov, Stevns Klint med Højerup Kirke og Fyret og benyttet Lejligheden til botaniske og geologiske Undersøgelser.

Ogsaa Forberedelsesklassen har haft et Par fornøjelige Ture sammen med Lærer Larsen, den ene til Holmegaards Glasværk og den anden til Stevns.

I Statsunderstøttelse til trængende Elever modtog Seminariet 9200 Kr., der fordeltes saaledes:

5700 Kr. til 17 Ansøgere i III Klasse.

3500 Kr. til 13 do. (af 19) i II Klasse.

Portionernes Størrelse var fra 200 Kr. til 400 Kr. pr. Elev. Desuden fik af Skrikes Stiftelses Legat 1 Elev i III Klasse

100 Kr. og 2 hver 50 Kr. 2 Elever i III Klasse fik hver 200 Kr. af Gerickes Legat. Adskillige Elever har fra deres Hjemsteds Amters Skoleraad opnaaet Understøttelser, varierende fra 50 Kr. til 325 Kr. hver.

Bibeltimer har været holdt dels klassevis og dels i Kredse, de sidste almindeligvis den tredie Lørdag i hver Maaned. Nedenstaaende Talere har i 1929 glædet os ved at tale for vore Elever over de vedføjede Emner, i Reglen Lørdag Aften.

Sekretær Bøytler: Rundskue over »Derudes« Arbejdsmark (med Lysbilleder).

Seminarielærer Lambertsen: Faren for det religiøse Liv i Seminarietiden.

Viceinspektør M. Jensen, København: Vej, Maal og Midler. Fhv. Højskoleforstander Knudsen (Ministeriets Tilsynsførende ved Seminariernes fysiske Samlinger): Brødspørgsmaalet (med Lysbilleder) (Norgessalpeter).

Lærer Axel Davidsen: Argentina I.: Historie og Kolonisation.

Lærer Axel Davidsen: Do. II: Dagligt Liv og Høst. Missionær Steinthal: Fra Bibelskolen i Benagaria.

Seminarielærer Lambertsen: Fra Verdensskolekongressen i Helsingør.

Forstander Hansen, Nyborg: Døvtumhed og Døvtummeundervisning.

Sanatorielæge Chr. Götzsche: Lysbilleder fra Schweiz.

Forstander Pagh Petersen: »Søger først Guds Rige.«

Inspektør Danielsen: Lapland og Laplændere (med Lysb.).

Desuden holdt jeg to Foredrag: Vor Salmedigtning's Historie I. og II.

Af andre festlige Sammenkomster i 1929 maa nævnes, at Elever fra Jonstrup spillede en Fodboldkamp mod Haslev d. 5. Oktober. Sidstnævnte vandt med 10 Maal mod 3. Om Aftenen var der en Sammenkomst først paa Festsalen, hvor Seminarielærer Lambertsen læste op af jydsk Digteres Værker i jydsk Mundart, og Orkestret, under

Dimittenderne 1929.

Musiklærer Grahns Ledelse, spillede. Bagefter drak vi Kaffe i Gymnastiksalen, hvorefter Carl Rene Grahn spillede Violin, mens ellers Sang og Taler vekslede.

Den 14. November holdt »Baunen« en Oehlsenschlägeraften med Foredrag om Oehlsenschläger af Lambertsen og musikalsk Underholdning af Seminariets Orkester m. flere; og den 15. November havde vi paa Festsalen en Recitation af den norske Skuespiller Sigurth af Værker af Wergerland, Welhaven, Bjørnson, Ibsen og Bull.

»Baunen« har desuden i Aarets Løb haft enkelte Diskussioner indledet af Eleverne selv (»Vor Læreruddannelse« til Eks.) samt enkelte musikalske Underholdninger.

Den 7. December spillede en Skakkamp paa Sem., Hr. Bogholder Hansen, Højspændingsværket, spillede med 9 af Eleverne. Han vandt 4 Spil, tabte 3, medens 2 Spil blev remis.

Afslutningsfesten holdtes den 1. Juni, som sædvanlig i Gymnastiksalen. Mange Forældre og en Del fhv. Elever deltog. Bestyrelsens Formand, Provst Blom, og Censorerens Formand, Professor Larsen, talte, og jeg overrakte derpaa de nye Lærere og Lærerinder deres Eksamensbeviser. Som ved tidligere Afslutningsfester talte efter Chokoladen Elever, Lærere samt enkelte Gæster, ligesom adskillige i Dagens Anledning forfattede Sange blev afsungne. Trods vanskelige Arbejdsforhold kan jeg dog meddele, at ikke saa faa af de nye Lærere og Lærerinder har Plads.

Saa sluttede vi Skoleaaret 1929 paa Seminariet med den traditionelle Julefest, der holdtes den 20. December og fik et stemningsfuldt Præg og et smukt Forløb. Vi samledes i Klasseværelser og Vestibule og gik derfra ind i Festsalen og med det samme omkring et nydeligt smykket Juletræ under Afsyngelsen af et Par gamle Julesalmer. Derpaa talte Formanden, Provst Blom, og Julekoret, under Musiklærer Grahns Ledelse, sang derefter flere Julesalmer paa »laubske« Melodier. Saa gik vi ned i den smukt pyntede Gymnastiksal, der med Hensyn til Pyntning og De-

koration hvert Aar byder paa Variation og ikke stod tilbage i Skønhed for tidligere Aar. Der tilbragte vi saa en Times Tid med Chokoladedrikning, Sange, et Par Taler og forskellig Underholdning. Derpaa gik vi atter op paa Festsalen, hvor et Kor under Musiklærer Grahns Ledelse foredrog adskillige Numre til Violin og Klaver, ligesom ogsaa enkelte Elever og Carl René Grahn glædede os ved deres Spil. Atter samledes vi paany i Gymnastiksalen, hvor der gaves en Fremstilling af en »Julestue fra 17. Aarhundrede«, nydeligt og stilfuldt i alt. Derpaa nødtes en Desert, og efter en Andagt af Lærer C. Larsen skiltes Deltagerne med gensidige Ønsker om en »glædelig Jul.«

Ser jeg tilbage paa 1929, er det med Glæde og Tak for alt, hvad der oplevedes og udførtes paa Seminariet paa de forskellige Omraader. Jeg tænker ogsaa, gamle Elever vil glæde sig med os, der har vort daglige Arbejde paa Seminariet, over de forbedrede Arbejdsvilkaar. Jeg beder Dem ogsaa om ikke at glemme Deres gamle Seminarium, men huske vort Arbejde og os selv i Deres Bøn, saa vi ogsaa i 1930 (25 Aaret for Seminariets Oprettelse) maa kunne udføre vort Arbejde, saadan at det bliver til Velsignelse for vore Elever, til Gavn for den danske Folkeskole og til Ære for vor Gud.

Med venlig Hilsen til hver gammel Elev, der læser dette.

Deres hengivne

N. H. Rasmussen.

Haslev, den 24/1 1930.

*****

FRA AAR TIL AAR.

I. Foreningsmeddelelser.

Elevforeningens Bestyrelse har i det forløbne Aar prøvet paa at faa udarbejdet en »Haslevbog«, der skulde rumme et Billede og en kort Beskrivelse af hver enkelt gammel Elev fra Haslev Seminarium. Denne Bog skulde saa være udkommet til Jubilæumsfesten til Sommer. Det indledende Arbejde blev gjort; men Planen stødte paa visse Vanskeligheder af økonomisk Natur, især den, at Bestyrelsen ikke kunde laane den nødvendige Sum paa Foreningens Navn uden Generalforsamlingens Bemyndigelse. Dermed blev Sagen udsat, men ikke opgivet. En nøjere Redegørelse for Planen vil blive givet paa Generalforsamlingen til Sommer. Her skal jeg kun nævne, at Tanken passende kunde realiseres 1933, da der saa er gaaet 25 Aar fra den første Demission paa Seminariet.

Da det endnu ikke kan siges, hvilke Dage Seminariets Jubilæumsfest vil falde paa, kan jeg heller ikke opgive Datoen for Generalforsamlingen, der i Aar vil blive i Forbindelse med Jubilæumsfesten. Vi skal efter Lovene afholde Stævne med Generalforsamling mindst hvert 3. Aar. Til Sommer er der gaaet 2 Aar siden sidste Stævne. Det vilde være urimeligt at holde Stævne 1931, naar saa mange — og vi venter mange — kommer til Sommer.

Hermed indvarsles derfor Elevforeningens Generalforsamling ved ovennævnte Lejlighed. Paa Dagsordenen kommer i alle Tilfælde den ovennævnte Sag, og desuden skal der være Bestyrelsesvalg.

Hermed sender jeg en hjertelig Hilsen til alle Elevforeningens Medlemmer.

M. Lambertsen.

II. Mindeord.

N. C. Nielsen af den første Aargang, der udgik fra Haslev Seminarium, er død. Kammeraterne vil mindes ham som den rolige og stoute Jyde. Han var af den Slags Mennesker, man kom til at holde af. Hans Lune var enestaaende, og hans djærve og venlige Færd skaffede ham mange Venner.

Lærer N. C. Nielsen.

Lærer Nielsen var født i Øster Hornum Sogn 1876. Han var Landmandssøn, og da der var en stor Børneflokk, maatte han tidligt ud at tjene. Landbrugsarbejdet faldt ham let, men efterhaanden, som han kom op i den modne Alder, syslede han stadig med Tanken om at blive Lærer. 32 Aar gammel blev han dimitteret fra Haslev Seminarium.

Straks efter blev han Hjælpe lærer i Sdr. Tranders ved Aalborg og blev derpaa forflyttet til Lillelund ved Ulfborg. Men saa vellykket havde hans Virksomhed i Sdr. Tranders været, at han, da Lærer og Kirkesangerembedet

i 1913 var ledigt, efter enstemmigt Ønske fra Skoledistriktets Beboere blev kaldet til det, og han blev i dette Embede til sin Død. Den, som skriver dette, har daglig været sammen med ham i Seminarietiden og blev hans Efterfølger i Lillelund, hvor der var rig Lejlighed til at høre om hans Skolegerning, og det var kun Lovord, som lød. Ved sin rolige og gode Maade at tage Tingene paa, forstod han at vinde Børnenes Kærlighed, og han gik op i sin Lærergerning med Liv og Lyst.

Det var dog i Sdr. Tranders, hans Manddomsgerning faldt, men som vi synes, han blev revet alt for tidligt fra. Lidt før Jul blev han indlagt paa en Klinik i Aalborg for en Nyresygdom. Det blev et smertefuldt Sygeleje, og da der saa stødte en Lungebetændelse til, bar det hurtigt mod Døden.

Under meget stor Deltagelse blev han begravet paa Sdr. Tranders Kirkegaard, og der blev ved hans Baare talt mange gode Ord om hans Liv og Gerning. Som et Minde om hans Virksomhed havde Sognets Beboere rejst en smuk Gravsten med Indskrift:

Lærer N. C. Nielsen, f. i Vokslev 14. April 1876.

d. i Sdr. Tranders 18. Januar 1930.

Rejst i Taknemlighed af Elever og Beboere i Sdr. Tranders.

Hans Enke, Christiane f. Jensen, som ogsaa har været Elev paa Haslev Seminarium, hvor de lærte hinanden at kende, staar nu tilbage med to unge Døtre og en ukonfirmeret Søn.

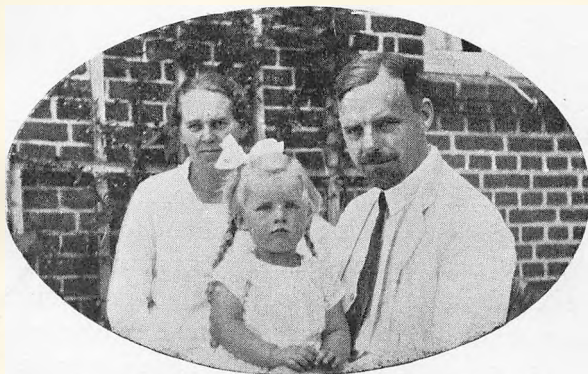
Lærer Nielsen var en Mand af vederhæftig Karakter, brav i al sin Færd og trofast i Venskab overfor dem, han en Gang sluttede sig til, og han røgtede sit Lærerkald saaledes, at han har gjort sit Navn og sin Stand Ære.

Ære være hans Minde.

L. NØRGAARD ANDERSEN,
Ramme.

Den 25. April 1929 døde Førstelærer Alfred Fjeldal i Tyrstrup i en Alder af 37 Aar og den 30. April hans Hustru Andrea Fjeldal.

Alfred (Jensen) Fjeldal var en Søn af afdøde Pastor Jensen i Slemminge. Han tog Lærereksamen fra Haslev Seminarium 1913. Efter et Par Aars Lærervirksomhed tog han Studentereksamen og begyndte at læse Teologi,

Alfred og Andrea Fjeldal.

men i 1920 afbrød han sine Studier og vendte tilbage til Skolen. Han blev Førstelærer i Tyrstrup ved Christiansfeld og blev samme Aar gift med Andrea Petersen fra Slemminge.

Hvor underligt, at de nu ikke er mere, og hvor stærkt et Indtryk gjorde ikke disse to Dødsfald med saa faa Dages Mellemrum paa alle, der kendte dem.

Det sidste halve Aar var Fjeldal ikke rask — det var Blodet, det var galt med — men ingen tænkte, og han selv vel mindst, at det gik mod Døden. Med ukuelig Energi passede han sit Arbejde til det sidste, men midt i April maatte han lade sig indlægge paa Sygehuset i Haslev, og her døde han saa en Uge senere. Han blev begravet paa Tyrstrup Kirkegaard den 30. April under stor Deltagelse. Samme Dag fødte hans Hustru en lille

Pige, og baade Moder og Barn døde. En lille Pige paa fire Aar er nu ene tilbage.

Alfred Fjeldal havde mange Venner fra de unge Aar, og mange kom som Venner i Hjemmet i Tyrstrup Skole. Nu er de borte begge to, men hos os, som stod dem nær, lever de i Mindet.

A. J.

III. Johannes Jørgensen.

En Replik.

Redaktøren har været saa venlig at tilsende mig Haslev Seminarieforenings Aarsskrift for 1927, hvori Hr. R. Kaae har skrevet en smuk og læseværdig Afhandling om *Johannes Jørgensen*. Udgangspunktet for Afhandlingen er et Angreb paa undertegnede. Jeg skrev for et Par Aar siden efter Opfordring fra »Kristeligt Pressebureau« en Dagbladsartikel om Julesange. I denne Artikel, som ifølge Sagens Natur maatte være kort, nævnede jeg nogle Julevers lige fra Middelalderen til vore Dage, baade kristelige og verdslige. Fra hver Litteraturperiode citerede jeg kun nogle enkelte karakteristiske Vers, og af en Samling paa over 300 Julesange nævnede jeg kun ca. en Tiendedel. Altsaa maatte en Mængde udelades, simpelthen fordi der ikke var Plads. Nu er Hr. Kaae meget utilfreds med, at jeg ikke har citeret Johannes Jørgensen. Han mener, at jeg har udeladt J. J., fordi han er Katolik, og han svinger sig endogsaa op til at skrive: »Tilfældet Nedergaard er et Eksempel paa, med hvilke Midler man fra dansk kirkeligt Hold søger at unddrage J. J. al kirkelig Betydning i Danmark«.

Ak ja! Saaledes staar der. Naar jeg ikke nævnede J. J. i min Artikel, skyldes det rent sagligt, at jeg ikke har fundet noget særligt karakteristisk Juledigt. Ellers var det blevet nævnt. Hr. Kaae citerer »Julestjernen«, men det maa jo altid blive en Skøns Sag, hvormeget man ta-

ger med. I hvert Fald skyldes Udeladelsen ikke konfessionelle Grunde, og forøvrigt maa jeg sige, at netop jeg har saare flittigt studeret og citeret J. J., hvor der er Anledning dertil. I en Bog, som i disse Dage bliver trykt (om Profeten Elias), og som udkommer i September, har jeg J. J. nævnt som en af vor Tids bedste religiøse Digtere. Med stor Glæde har jeg fordybet mig i J. J.s Produktion og ladet mig berige af den. Dog kan jeg ikke dele Hr. Kaaes Begejstring over »Mit Livs Legende«. Den Bog burde efter min ringe Mening være nedskaaret til det halve og først være udkommet efter Forfatterens Død. Men ellers er jeg enig med Hr. Kaae i, at J. J. ogsaa i kirkelige Kredse herhjemme burde kendes og anerkendes noget mere. Forøvrigt har Indre Missions Sangbog jo netop ogtaget eet af hans Digte, saa helt ubekendt er han ikke. Men summa summarum: i en kort Dagbladsartikel kan man ikke faa al Ting med, men det glæder mig, at min lille Artikel har givet Anledning til, at Hr. Kaae har skrevet sin Afhandling.

Paul Nedergaard.

Der kan selvfølgelig ikke blive Plads for Diskussion i Aarsskriftet, men da Pastor Paul Nedergaard i Aarsskriftet for 1927 var Genstand for nogle kritiske Bemærkninger, har vi ikke villet nægte Optagelsen af ovenstaaende Replik.

Red.

IV. Forflyttelser m. m.

Johs. P. Petersen (1909), udnævnt til Overlærer i Islevmark.

Marius Kristensen (1919), forflyttet fra Ulfborg til Grønbjerg.

Ella Larsen (1922), forflyttet til Aaker nordre Skoie pr. Aakirkeby.

Ingeborg Rasmussen (1922), ansat som Plejemoder ved Blindeinstituttet paa Refsnæs.

Magna Bjerregaard (1923), ansat som Lærerinde i Alstrup.

Henriette Christensen (1923), g. m. Martin Hansen, Holmeolstrup.

Anna Esgaard (1923), forflyttet til Allerslev ved Roskilde.

- Aug. Andersen (1924), Randers, g. m. Frk. Karen Becker.
 H. Christensen (1924), Vaag, Færøerne, Navneforandring til Broeng.
 Hj. Winther Nielsen (1925), ansat i Odder.
 Marius Pedersen (1925), Sønderborg, g. m. Frk. Vera Petersen.
 Louise Skovgaard (1925), ansat som fast Vikar i København.
 Johs. Westergaard (1925), ansat som Førstelærer i Nødager og g. m.
 Frk. Astrid Søe.
 Marinus Hermansen (1926), ansat som fast Vikar i København.
 Niels P. Jørgensen (1926), ansat som Timelærer i Løjt Kirkeby.
 Ejnar Jørgensen (1926), ansat som Andenlærer i Darum.
 Johan Nielsen (1926), ansat som Andenlærer ved Hyllinge Centralskole.
 Søren A. Nielsen (1926), Læsø, g. m. Julie Kristiansen (1928).
 Søren Kr. Nielsen (1926), ansat som Enelærer i Lendum.
 Theodor Hansen (1927), ansat som fast Vikar i København.
 Evald Munch (1927), fast ansat i København (Raadmandsgades Skole).
 Anna Søgaard (1927), fast ansat i Brøndbyvester.
 Jørgen Hansen (1928), ansat som fast Vikar i København.
 Einer Helveg (1928), ansat som Andenlærer ved Louns Skole pr. Hvalpsund.
 Olga Wulff Kjær (1928), ansat som fast Vikar i København.
 Else Olesen (1928), ansat som fast Vikar i København.

V. Tilgang af nye Medlemmer.

Aargang 1929.

- Johs. Evald Andersen, Mejeriet »Virkelyst«, Sandved.
 Alfred Henriksen, »Pax«, Kolind.
 Johs. Bertelsen, Skraagade 7, Nørresundby.
 H. Volf Nielsen, Bække.
 Søren J. Franck, Brundby, Samsø.
 Hans Aage Jørgensen, Vesterbro 4, Nykøbing S.
 Viggo Sylvest, Tibirke, Tisvildeleje.
 Kaj Leo Hansen, Anlægsvej 30, Ringsted.
 Anna Hansen, Blindebomsvej 7, Middelfart.
 Alma Mogensen, Kongegade 32, Marstal.
 Kristen Keinicke, Drøsselbjerg pr. Slagelse.
 Verner Hansen, Nygaardsvej 24, Næstved.
 J. P. Pedersen, »Frydendal«, Klemensker.
 Edith Davidsen, Fuglebjerg.
 Niels Ejgil Yde, Hurup.
 Frederik Jørgensen, Skelby pr. Herlufmagle.
 William Jørgensen, Jernbanegade 18, Haslev.

Svend Kristensen, Asger Ryggsgade 7, København V.
Niels Aksel Nielsen. »Nyhavn«, Flemløse.
Hans Henrik Nielsen. Myrup pr. Lou.
Helmer Petersen, Toxværd pr. Olstrup.
Kristen Jensen, »Acacia«. Møllevejen, Marstal.
Eli Bjerger Hansen, »Vigætten«, Haslev.
Helga Houbye, Observatoriet, Roskilde.
Vagn Andersen, Vester Egesborg Skole pr. Lou.
Rasmus Th. Jacobsen, Elkjærgaard pr. Laven.
Sigurd Axelsen, Vesterø Havn, Læsø.
Maren Sund Poulsen, Aalkjær pr. Ugelev.

REGNSKAB FOR AARET 1928—29.

Indtægt:	Kr. Ø.	Udgift:	Kr. Ø.
Kassebeholdning	556 03	Elevstævnet	747 39
Elevstævnet	696 89	Fotografier	8 15
3 nye Medlemmer	6 00	Annoncer	25 20
4 gamle Aarskrifter	4 25	Konvolutter	11 75
Kontingent af 424 Medlemmer	848 00	Adressekort	15 90
Do. af 28 nye Medlemmer.	28 00	Aarskrifter	585 00
Portoindtægt	171 45	Fragt m. m.	7 85
Renter	20 80	Portoudgift	210 83
		Bestyrelsesmøde	23 65
		Kassebeholdning	695 70
		<u>Balance...</u>	<u>2331 42</u>
<u>Balance...</u>	<u>2331 42</u>		

W. J. J. Willadsen,
Kasserer,
Melløse pr. Skævinge.

Ovenstaaende Regnskab er gennemset og fundet i Overensstemmelse med de os forelagte Bilag.

Odense, den 15. Marts 1930.

J. P. Krüger,
sign.

Skodborgskov, den 22. Marts 1930.

Marie Petersen,
sign.